

SATUL BUCOVINEAN
CA DESTINAȚIE TURISTICĂ
Cum îl protejăm și promovăm

CUPRINS

1. BUCOVINA PESTE 20 DE ANI - O RESPONSABILITATE COMUNĂ	2
2. SATUL TRADIȚIONAL – RESURSĂ IMPORTANTĂ PENTRU TURISMUL DIN BUCOVINA	3
3. BUCOVINA ÎN SCHIMBARE RAPIDĂ. PĂSTRAREA IMAGINII SATULUI – UN LUCRU BUN PENTRU TURIȘTI ȘI SĂTENI	4
4. PEISAJUL CULTURAL ȘI TURISMUL RURAL: SURSĂ DE VENIT ÎN ROMÂNIA ȘI EUROPA	5
5. CASELE TRADIȚIONALE DIN BUCOVINA	6
6. LUMEA SATULUI BUCOVINEAN ȘI PEISAJUL CULTURAL – RESURSE IMPORTANTE ÎN DEZVOLTAREA VIITOARE	7
7. CASELE DIN BUCOVINA	8
CORPUL CASEI. PROPORȚII ARMONIOASE	8
ACOPERIȘURI. FORME ȘI MATERIALE	10
ÎNVELITORI. MATERIALE ȘI CULORI	12
FAȚADE. CULORI ȘI MATERIALE	14
FAȚADE. PRISPĂ, FOIȘOR	16
FERESTRE ȘI UȘI. FORME ȘI MATERIALE	18
TALPA ȘI TEMELIA CASEI. FORMA ȘI MATERIALE	20
DETALII. FORME ȘI MATERIALE	22
PORȚI ȘI GARDURI. FORME ȘI MATERIALE	24
CURTEA ȘI FÂNTÂNA. FORME ȘI MATERIALE	26
8. DREPTURI ȘI OBLIGAȚII ALE PRIMARILOR CU PRIVIRE LA PĂSTRAREA IMAGINII SATULUI	28
9. AMENAJAREA SPAȚIILOR PUBLICE RURALE	30
BĂNCI. LOCURI DE ODihnĂ ȘI RELAXARE	32
COȘURI DE GUNOI ȘI COLECTAREA DEȘEURILOR	36
RASTELURI PENTRU BICICLETE	38
DELIMITAREA SPAȚIULUI RURAL CU BORNE ȘI BARIERE	39
PARCURI ȘI LOCURI DE JOACĂ	40
STAȚII DE AUTOBUZ. ILUMINATUL PUBLIC	42
ARBUȘTI, GARDURI VIE, COPACI	44
JARDINIERE ȘI ZONE PLANTATE	46
PAVARE, PIETRIRE DRUMURI ȘI POTECI, PARCĂRI	48
SEMNALIZARE TURISTICĂ. PANOURI ȘI INDICATOARE	52
10. SATUL CA DESTINAȚIE TURISTICĂ	54
11. COMENTARII FINALE	68

Bucovina peste 20 de ani - o responsabilitate comună

Stimați cititori,

Dacă picturile de pe mănăstirile Bucovinei povestesc Biblia în imagini și culori, satele Bucovinei spun povestea civilizației acestei zone, povestea noastră, a tuturor. Bucovina ne oferă identitate, un cadru natural care ne face să trăim frumos, resurse pentru dezvoltarea turismului. Ce oferim noi în schimb?

Dezvoltarea din ultimii ani nu a respectat mereu cadrul natural și cultural al zonei. Bucovina la care ne place să ne raportăm e pe cale să se schimbe ireversibil: casele tradiționale sunt dărâmate, construcțiile noi contrastează în mare majoritate prin culori prea stridente, prin dimensiuni și forme cu armonia caselor din jur, cu linia și frumusețea peisajului. De multe ori acest lucru nu se datorează unor intenții negative, ci este rezultatul lipsei de informare și a unei interpretări greșite a "modernului" și "noului". Această broșură se adresează primarilor și factorilor de decizie din mediul rural, asociațiilor de turism și celor implicați în dezvoltarea turismului, dar și tuturor cetățenilor responsabili, care sunt interesați de spațiul în care trăiesc.

Paginile care urmează cuprind informații despre:

- integrarea noilor construcții în peisajul cultural al Bucovinei;
- măsuri corecte de reabilitare și amenajare a spațiului public;
- promovarea satului ca destinație turistică.

Frumusețea zonei este un dar care implică și o responsabilitate foarte mare: de a o păstra atractivă și primitoare pentru cei ce trăiesc aici și pentru cei care vin să o viziteze.

Informația cuprinsă în broșură sintetizează rezultatele muncii unor organizații ce au analizat modificarea peisajului cultural al Bucovinei și au atras atenția asupra poluării arhitectonice și modificărilor care vor duce în timp la dispariția atractivității zonei. Acestea sunt Muzeul Bucovinei, Asociația ADER, Ordinul Arhitecților din România (OAR) - Filiala Suceava, Universitatea "Ștefan cel Mare" Suceava, Fundația Heritas, Asociația pentru Turism Bucovina.

Apariția acestui material a fost posibilă datorită susținerii oferite de către Consiliul Județean Suceava în promovarea peisajului cultural al Bucovinei și datorită informațiilor și imaginilor furnizate de locuitorii acestei zone și de cei care o îndrăgesc.

Tuturor acestora le mulțumim, iar cititorilor le urăm mult succes în păstrarea peisajului cultural al satului bucovinean!

Bucovina peste 20 de ani este o responsabilitate comună!

(Autorii)

Satul tradițional - resursă importantă pentru turismul din Bucovina

*Satul bucovinean este o
resursă importantă în
dezvoltarea turismului.
Alterarea acestuia va
duce în timp la scăderea
atractivității Bucovinei ca
destinație turistică.*

Turismul este o activitate benefică, aducătoare de profit pentru cei ce lucrează în acest domeniu, dar și pentru cei din domenii conexe acestuia (transportatori, mici comercianți, meșteșugari, mici producători în sectorul alimentar și mulți alții).

De dezvoltarea turismului depinde bunăstarea multor zone care au fost puternic afectate de restructurarea economică, care s-au reorientat pe valorificarea potențialului natural și cultural, începând să fie active în această industrie, numită "a ospitalității". Aceasta poate deveni și pentru satul dumneavoastră o sursă suplimentară de venit, atât pentru locuitori, cât și pentru bugetul local.

Turismul nu trebuie să afecteze negativ comunitatea gazdă. De multe ori, din dorința de a face pe plac turiștilor sau din înțelegerea greșită a modernității, cetățenii din mediul rural doresc cu orice preț clădiri moderne, cu materiale moderne. Uneori aceste schimbări sunt făcute fără discernământ, clădirile noi urâțind aspectul satului. Acestea, în loc să încânte turiștii, îi deranjează, li se par nefirești și nelocul lor. În schimb, clădirile tradiționale cu elemente moderne s-ar integra firesc în peisajul turistic. Construcțiile noi ar trebui să respecte linia tradițională a clădirilor vechi din jur, care nu ar trebui dărmate.

Fațadele caselor și ale clădirilor de interes comunitar, spațiile publice ale satelor (piețe, centre etc.) și peisajul natural în care se află acestea creează ambienul caracteristic unei zone. Păstrarea acestui specific este vital dacă dorim să atragem turiștii interesați de cultura și civilizația din Bucovina.

CE DORESC TURIȘTII ?

„Categoría cea mai fidelă de turiști pe termen lung este una care s-a săturat de urban și care este în căutarea autenticității și simplității vieții. Încearcă să regăsească un trecut al bunicilor sau străbunicilor, cu un peisaj de poveste, fără prea multe elemente moderne urbane, considerate ca agresive în acest mediu. Toți turiștii străini intervievați se înscriu în această categorie”.
(Studiu OAR- filiala Suceava, 2012)

Bucovina în schimbare rapidă

Păstrarea imaginii satului – un lucru bun pentru săteni și turiști

Bucovina este asociată întotdeauna cu mănăstiri pictate, cu natură frumoasă, cu sate pitorești și tradiții autentice.

Acestea sunt punctele de interes ale celor care vin să viziteze zona. Dacă realitatea de la fața locului contravine așteptărilor, iar în loc de case tradiționale încadrate armonios în peisaj, găsesc doar clădiri moderne „ca la oraș”, nu vor aprecia zona și vor transmite dezamăgirea lor mai departe. Acest lucru va afecta pe termen lung numărul de turiști care vor veni în Bucovina, afacerile din turism și economia locală în ansamblul ei.

Turiștii își doresc spații de cazare cu ambient tradițional, dar cu standarde moderne de igienă. Turiștii doresc să experimenteze trecutul și atmosfera liniștită ce duce cu gândul la tihna altor vremuri. Cei ce vizitează satele ca pe obiec-

tive turistice și culturale au de obicei o motivație solidă de vacanță, fundamentată pe ceea ce știu despre zonă sau pe dorința de a interacționa cu populația locală.

În general, turiștii care vin pentru turism cultural și în natură, consumă o gamă variată de produse turistice, stau mai mult și caută să exploreze în vacanțe împrejurimile, cu dorința de a afla cât mai multe despre comunitate. Astfel de turiști sunt găsiți în proporții diferite în toate țăările. Își planifică cu atenție vacanțele, călătoresc pe cont propriu și sunt mult mai ușor de satisfăcut decât alți vizitatori, deoarece fac uneori rabat de la modernism în favoarea autenticității. Doresc să cunoască istoria locului și să fie puși la curent cu cultura tradițională în mod direct, realist și neregizat.

Peisajul cultural și turismul rural: sursă de venit în Europa

Un viitor prosper poate fi asigurat doar de o relație armonioasă între spațiul pe care îl ocupăm și activitățile comunității locale. Casele tradiționale pot aduce mai mulți bani în locul în care se află, decât dacă le dărâmați și construiți o casă nouă.

Dacă doriți neapărat o construcție modernă, o puteți construi în forme și dimensiuni armonioase, în livadă sau grădină, iar la drum păstrați casele tradiționale care ar putea fi utilizate pentru oaspeți sau turiști.

În continuare vă vom arăta că unele comunități din România și din Europa au realizat acest lucru cu succes, dezvoltând mici afaceri de turism cu ajutorul caselor tradiționale.

Viscri, județul Brașov

„Noi am înțeles dezvoltarea satului ca fiind strâns legată de valorificarea patrimoniului existent, depinzând în bună măsură de inițierea turismului cultural. Aveam premisele necesare pentru acest tip de turism: în Viscri există o biserică fortificată, multe case și gospodării tradiționale sătești, un ambient deosebit, păstrat neatins.(...) Întregul sat împărtășește un mod de a trăi și dorința de a-și păstra identitatea istorică și culturală”. (Caroline Fernolend, Mihai Eminescu Trust, Heritas, 2010). În Viscri au fost luate măsuri de conservare cu tehnici tradiționale a caselor și gospodăriilor, au fost inițiați tineri în meserii tradiționale și au fost formați localnici ca lucrători în agroturism pentru a oferi înnoptări turiștilor în gospodăriile lor. Numărul turiștilor a crescut an de an, ajungând în 2009 la 11.000. Aceștia vin deoarece găsesc la Viscri un sat autentic, curat, unde se servește mâncare tradițională din produse naturale culese din grădina localnicilor.

Albergo Diffuso, Italia

Este un concept relativ nou care a condus la dezvoltarea unui turism durabil și prietenos în satele autentice din Italia. Sătenii oferă cazare turiștilor în case tradiționale, iar un spațiu situat central servește drept recepție pentru toate casele. Lansată în anii 1980, această idee a condus la păstrarea și promovarea unor sate tradiționale. În prezent sunt 40 de sate de acest tip, iar regiuni ale Italiei au dezvoltat reglementări specifice pentru acest tip nou de cazare. Și alte țări cu resurse similare au preluat acest sistem: Croația și Elveția. O astfel de posibilitate de cazare oferă șansa turiștilor să interacționeze cu comunitatea locală, să ia contact direct cu modul de trai și cu viața rurală. Această alternativă s-a dovedit a fi o formă eficientă pentru punerea în valoare a satelor cu arhitectură tradițională interesantă, a clădirilor părăsite sau vechi, dar și pentru a asigura posibilități de cazare în zone turistice, fără a afecta mediul cu noi construcții care ar putea contrasta foarte mult cu peisajul cultural existent.

Casele vechi sunt valoroase și pot fi de folos în dezvoltarea turismului în zonă

Bucovina are numeroase avantaje care i-ar putea permite să rămână o destinație îndrăgită: mănăstiri, sate tradiționale, natură deosebită. Acestea ar trebui conservate deoarece sunt argumente care conving marea majoritate a turiștilor să viziteze zona. Mai mult decât atât, turismul cultural și ecoturismul, pentru care Bucovina are un potențial deosebit sunt alternative de dezvoltare care vor conserva frumusețea zonei.

Case tradiționale din Bucovina

În Bucovina – Țara Fagilor – lemnul a fost materia primă pentru construirea casei de locuit și a anexelor, a bisericii satului, a instalațiilor tehnice tradiționale, precum și a majorității inventarului gospodăresc legat de ocupații și meșteșuguri.

Tipurile de îmbinări de bârne pentru ridicarea unei case, soluțiile tehnice pentru o locuire confortabilă, acoperișurile de draniță și cu pante abrupte pentru scurgerea zăpezii sunt doar câteva elemente de autenticitate ale Bucovinei.

Civilizația tradițională a dezvoltat și adaptat câteva tipuri de gospodării, care s-au integrat nevoilor economice și peisajului natural.

Spațiul gospodăriei tradiționale este funcțional și în concordanță cu ocupațiile de bază ale locuitorilor: grajduri masive pentru creșterea animalelor mari în zona de munte, cu standole pentru căruță și hambare pentru furaje, cămări sau celare pentru depozitare unelte, hâjuri pentru prepararea mâncării sau bucătării de vară,

cotețe pentru animale mici, fântâni, împrejmuiți cu garduri din bârne sau răzlogi cu porți duble masive protejate de acoperișuri cu draniță.

Casa tradițională din lemn a evoluat de la locuința cu o singură încăpere și tindă, cu prispă, la casa de tip cameră-tindă-cameră, cu gang și foisor la fațadă și cămară pe latura din spate. Pe lângă acoperișul în patru ape, specific arhitecturii bucovinene și adaptat perfect condițiilor climatice, a apărut și cel în două ape la așa numitele case nemțești.

Învelitorile din draniță de diferite dimensiuni sunt caracteristice începând cu secolele XVIII – XIX, fiind realizate prin tehnici tradiționale de prelucrare a lemnului.

Arhitectura spațiului de locuit și a spațiului comunitar este bazată pe simplitate, pe folosirea materialelor de construcție naturale oferite de zona Bucovinei, pe proporționalitate și armonie cu mediul înconjurător.

Lumea satului bucovinean și peisajul cultural – resurse importante în dezvoltarea viitoare

“Casele din Bucovina au îmbinat într-un echilibru admirabil rapoartele dintre diferite forme geometrice (pătratul, dreptunghiul, rombul, cercul, piramida), atât în planimetrie, dar mai ales în volumetrie sau decor, parte din ele având origini în vremuri uitate de memorie. Încărcătura simbolică, îmbinarea dintre sacru și profan au realizat, în cele din urmă, un tezaur decorativ ce avea să dureze secole de-a rândul.” (Mihai Camilar)

“Marea provocare cu care se confruntă comunitățile rurale este asigurarea echilibrului dintre modernism și tradiționalism” (Haller, 2011)

Peisajul, cnf. Legii nr. 451/2002 și Convenției europene a peisajului, adoptată la Florența în 2000, este o parte a teritoriului perceput ca atare de către populație, al cărui caracter este rezultatul acțiunii și interacțiunii factorilor naturali și/sau umani.

Astăzi întâlnim doi factori principali care determină transformarea imaginii satului tradițional: modernizarea generală a modului de viață și modificarea structurii de bază a comunei, de la rezidențial și agricol către turism și urban.

Corpul casei

Proporții armonioase

Într-o localitate fiecare casă contează. Orice disproporționalitate, exagerare estetică sau coloristică afectează aspectul unitar al unei comune. Extinderea caselor vechi și construirea unor noi clădiri trebuie să se facă în urma unei planificări judicioase, care să evite problemele

de funcționalitate și estetică și care să contribuie la păstrarea identității locale. Asta nu înseamnă să rămânem blocați în trecut, ci să ne inspirăm din modelele de case tradiționale pe care să le adaptăm noilor cerințe ale traiului modern.

Casă nouă cu etaj mansardat, cuprins în înălțimea podului. Au fost preluate elemente tradiționale (gangul, temelia) și reinterpretate (fumărița a devenit fereastră în lucarnă).

Casă nouă cu etaj și mansardă. Culoarea stridentă, balcoanele cu baluștri, ferestrele cu forme atipice sunt elemente care scot clădirea din peisajul local rural și o plasează într-o zonă incertă, fără identitate.

Această casă a fost strămutată și amplasată într-o nouă locație. Reinterpretează arhitectura tradițională și se integrează plăcut în specificul local prin culoare, proporții și detalii (închiderea prispei cu lemn traforat, foișor care marchează accesul, stâlpi sculptați).

STUDIU DE CAZ

În peisajul rural înălțimea acoperișurilor este unitară, fără clădiri supradimensionate. Gospodăria de mai sus (foto stânga) se caracterizează prin proporții armonioase, la scara locului. Spre deosebire de aceasta, în zona de protecție a Mănăstirii Sucevița

se construiește o clădire înaltă între case cu regim de înălțime redus (foto dreapta). Construcția blochează vederea peisajului natural, iar masivitatea sa afectează negativ clădirile din jur și modifică iremediabil aspectul zonei.

Acoperișuri

Forme și materiale

Acoperișurile caselor tradiționale sunt în două sau patru ape, cu prelungirea șarpantei pentru protejarea pereților. Panta abruptă pentru scurgerea zăpezilor este perfect adaptată condițiilor climatice. Modificările survenite la forma acoperișului sunt doar cele legate de

acoperirea foișorului și protejarea intrării.

Păstrând acoperișul tradițional sau construind unul asemănător, evitați problemele cauzate de infiltrarea apei și mențineți în același timp specificul local.

Capetele căpriorilor (stânga) care ies în consolă și susțin streașina sunt de multe ori prelucrate cu toporul sau securea, motivul cel mai des întâlnit fiind capul de cal, simbol protector al locuinței. Astfel, căpriorii au triplu rol (funcțional, estetic și simbolic) și sunt elemente de identitate locală, alături de boldurile de la coama acoperișului și fumărițe.

STUDIU DE CAZ

Acoperișurile fanteziste, ca cel din fotografia din dreapta sunt forme nespecifice zonei și distrug peisajul tradițional rural. Dacă doriți să modificați clădirea și să-i adăugați un alt etaj, raportați proporția acoperișului la noua înălțime a pereților, încercând

să păstrați forma actuală. Pentru casele noi păstrați caracteristicile acoperișurilor tradiționale, care și-au dovedit în timp funcționalitatea. Atenție la reinterpretarea elementelor tradiționale: în fotografia din stânga lucramele sunt prea mari și prea ascuțite.

Învelitori

Materiale și culori

Învelitoarea tradițională din lemn prelucrat, dranița, a protejat casele Bucovinei de-a lungul timpului și a devenit element de identitate pentru această zonă. Păstrați învelitoarea veche și reparați-o, înlocuind elementele deteriorate și protejând lemnul prin aplicarea de substanțe potrivite (uleiuri, lacuri). Dacă dranița

nu mai poate fi recuperată și doriți înlocuirea învelitorii, folosiți materiale potrivite care nu ies în evidență.

Învelitorilor noi trebuie să păstreze textura asemănătoare lemnului, în culori neutre, care să fie în armonie cu mediul înconjurător.

Acoperișurile sunt îmbogățite cu ciocârlani la coamă și cu bolduri la capete, lucrate din lemn, având uneori crestate pe ele rozete, romburi, x-uri sau alte reprezentări simbolice și sunt considerate a fi protectorii casei împotriva trăsnetelor și grindinei. Micile lucarne care permit fumului să iasă din acoperiș, numite fumărițe sunt de multe ori detaliat lucrate și înfrumusețate cu diverse modele.

STUDIU DE CAZ

Casa din partea stângă are o învelitoare modernă, din material bituminos, neutră din punct de vedere al culorii. Acest aspect pozitiv este însă ușor afectat de jocul de nuanțe gri-gri alburii, rezultând o învelitoare cu aspect pestriț. Păstrarea unei culori uniforme este de preferat.

Casa din partea dreaptă are un impact negativ asupra întregului ambient din cauza învelitorii de culoare albastră, o apariție stridentă în peisaj.

Fațade

Culori și materiale

Casele tradiționale din Bucovina prezintă o varietate bogată a fațadelor: case cu pereți din cununi de bârne la vedere, cu chenar lutuit și văruiț doar în jurul ușii și al ferestrelor; case cu pereții lutuiți și văruiți în totalitate, fără alte motive decât cele ale elementelor de arhitectură, îmbinări ale bânelor, console, capete

de căpriori, cosoroabe. O altă categorie sunt cele tencuite cu motive decorative pe fațade, realizate din stucatură colorată reprezentând motive solare, geometrice, zoomorfe cu semnificație simbolică.

Fațadele prezintă un contrast plăcut între bârnele din lemn și albul pereților, iar stucaturile în culori de pământ sunt în armonie cu mediul, fără nuanțe exagerate.

Este de preferat păstrarea simplității și evitarea culorilor tari sau a motivelor decorative care nu au legătură cu tradițiile noastre.

STUDIU DE CAZ

Stucaturile în culori de pământ, reprezentând simboluri cum ar fi rozeta, vârtejul, cercul, roata solară și romburi îmbogățesc fațada unei case și-i conferă personalitate. În schimb, la casa din partea dreaptă elementele de

identificare locală a unei case tradiționale bucovinene (chenarele văruite ale ferestrelor și îmbinarea bânelor la colțuri) au fost înlocuite cu o imitație de piatră fără valoare funcțională sau estetică.

Fațade

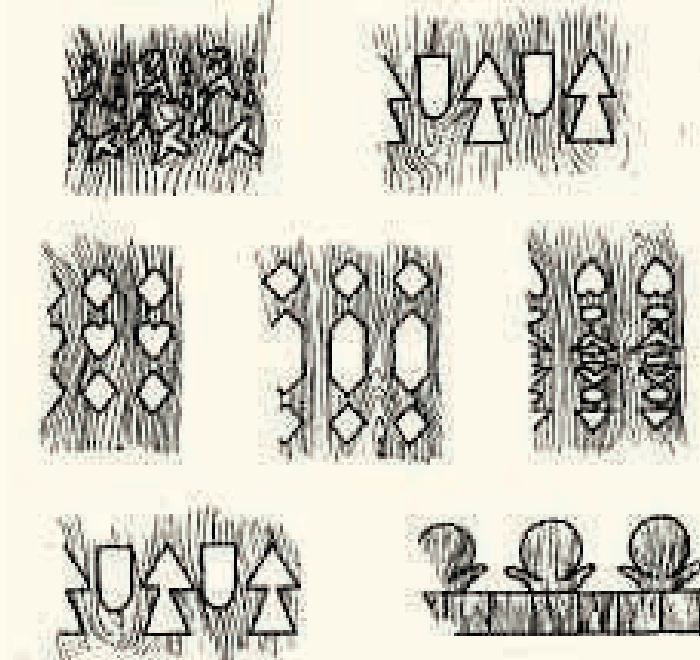
Prispă, foișor

Element de legătură cu exteriorul, prispă a evoluat în timp din nevoia de spațiu funcțional protejat, în gang și foișor.

Gangul pe două sau trei laturi a evoluat odată cu planimetria casei care a adăugat în spate un spațiu de depozitare dezvoltat din prelungirea șarpantei. Acesta este lucrat din scându-

ră traforată într-o diversitate de motive decorative, iar foișorul ieșit în exterior are stâlpi din lemn sculptați și acoperiș separat de cel al casei. Spații de trecere, gangul și foișorul se încadrează armonios la fațadele caselor tradiționale, iar lemnul prelucrat și tratat corespunzător este un material sănătos și durabil.

Sursa: Camiliar, 2013.

Gangurile sunt închise cu scânduri simple sau traforate. De mare efect sunt stâlpiidecorați prin cioplire care marchează linia gangului. Doi stâlpi de mici dimensiuni încadrează porțița de la intrare în gang. Aceștia pot fi sculptați cu motive geometrice sau antropomorfe.

Când temelia casei este mai înaltă, ca adaptare la terenul în pantă, la prispă / gang se ajunge urcând trepte de lemn sau piatră, fixate în dreptul intrării.

STUDIU DE CAZ

Foișorul de la casa veche țărănească poate fi preluat la casele moderne (foto stânga), ca marcare și protejare a intrării. Deplasarea lui în laterală (foto dreapta) și închiderea cu baluștri este o reinterpretare străină

de arhitectura locală, împreună cu culoarea și forma ferestrelor. Pentru păstrarea specificului local, terasele și balcoanele caselor noi ar putea prelua forme și motive ale foișorului tradițional.

Ferestre și uși

Forme și materiale

Armonia casei tradiționale bucovinene este completată de forma, materialele, dimensiunile și realizările tehnice ale ușilor și ferestrelor.

Ușa dreptunghiulară este realizată din tăblii de lemn, cu decorațiuni romboidale prinse cu ținte metalice, completate cu ancadrame din lemn, cu motive decorative identice cu

cele ale ferestrelor. Respectarea proporțiilor, a materialelor folosite, decorarea cu măsură a acestor elemente, pot fi o soluție pentru orice casă nouă, care va păstra astfel o parte din specificul arhitecturii tradiționale.

De multe ori ușile și ferestrele sunt încadrate de un chenar văruiț în alb sau decorat cu modele diverse (ex: "dinte de lup").

Ferestrele subîmpărțite în ochiuri de geam fie păstrează culoarea lemnului, fie sunt vopsite în alb, iar colțarele metalice creează pe acest fond un contrast ornamental deosebit (foto dreapta). Uneori tâmplăria ferestrelor este decorată cu elemente lucrate cu modele tradiționale.

STUDIU DE CAZ

La casele noi, chenarele văruite sau decorate care înconjoară ferestrele și ușile pot fi reinterpretate cu elementele de lemn prelucrate în forme inspirate din cele tradiționale (foto stânga). Geamurile pot fi de tip termopan, dar tâmplăria, chiar dacă nu este

de lemn, trebuie să fie de culoare închisă. Plasticul alb, geamul fără subîmpărțiri în ochiuri și imitațiile de ornamente creează un ansamblu atipic și fără valoare estetică (foto dreapta).

Talpa și temelia casei

Forme și materiale

La unele case mai vechi, partea inferioară a pereților, soclul, este protejat de degradări prin ungerea cu humă (argilă neagră) dizolvată în apă. La casele mai ridicate de la sol, temelia

se realizează tradițional din piatră de râu sau carieră și poate fi unitară, pe tot planul casei, sau sub formă de stâlpi de susținere, în special pentru gangul cu sau fără foișor.

Folosirea materialelor de construcție naturale pentru temelia casei (blocuri de piatră tăiate și fasonate care formează o zidărie uscată, nelegată cu mortar sau pietre de râu) întregeste aspectul armonios al casei. Piatra de la temelie nu trebuie acoperită cu alte materiale, cum sunt plăcile de gresie sau faianța, pentru că acestea nu se potrivesc cu restul casei și se degradează mai repede, creând un aspect neîngrijit.

STUDIU DE CAZ

Zona soclului este cea mai expusă degradărilor, de aceea este necesară protejarea ei. La casele pe terenuri în pantă, prispa este așezată pe zidărie de piatră continuă sau izolată în zonele de intersecție a

tălpilor. Plăcile de piatră sau de gresie lipite de soclu sunt atipice și strică imaginea casei. Nici desenele care imită aceste materiale (foto dreapta- plăci de faianță) nu sunt acceptabile.

Detalii

Forme și materiale

Decorul caselor tradiționale din Bucovina este caracterizat de sobrietate și se bazează pe simboluri care aparțin spiritualității locului și pe proporții bine gândite. Unele elemente cu rol constructiv, cum sunt stâlpii de gang, con-

solele, căpriorii, au preluat în timp și funcții decorative. Frumos prelucrate sunt și elementele de tâmplărie (uși, ferestre, ganguri) și detaliile de acoperiș (bolduri, coamă, fumărițe).

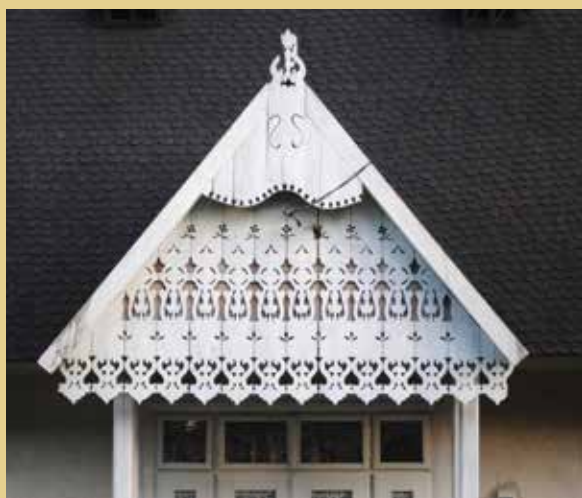

Coama acoperișurilor tradiționale este deseori împodobită cu o succesiune de elemente decorative, "ciocârlani" realizate din lemn crestă. Fumărița este și ea frumos decorată, cu bold la vârf și lemn traforat la gura de evacuare a fumului.

Prin cioplire, crestare, traforare și sculptură sunt create multe dintre motivele decorative în lemn: rozeta, pătratul, romb, dreptunghiul, morișca, funia, pasărea, pomul vieții etc.

STUDIU DE CAZ

Trafoajul (foto stânga) care îmbogățește fațada unei case din Mălini preia motive stilizate care s-au îmbogățit de-a lungul timpului. Acestea diferă ușor de la o zonă etnografică la alta, unele fiind mai simple, altele mai complicate. Pe de altă parte, accesul în casa

din partea dreaptă este protejat de o copertină din plexiglas, intervenție ulterioară fără valoare estetică și care accentuează impresia de improvizație. Ușa cu sticlă reflectorizantă nu este recomandată.

Porți și garduri

Forme și materiale

Poarta și gardul delimitează și protejează gospodăria.

Față de alte zone ale țării, acestea se caracterizează prin proporții și structuri moderate, lăsând parțial la vedere ansamblul gospodăresc. Porțile tradiționale sunt duble, cu stâlpi masivi din lemn pe care se sprijină acoperișul

de draniță, în concordanță cu cel al casei și anexelor.

Gardurile din bârne sau scânduri sunt și ele protejate de cele mai multe ori cu acoperișuri în două ape. Elementele decorative, sculptate sau traforate, se regăsesc la stâlpii de susținere și la porțile de acces.

Poarta mare și poarta mică, împreună cu gardul din scândură cu acoperiș se încadrează în tradiția construirii împrejmirilor. Însă stâlpii metalici și învelitoarea bituminoasă sunt elemente nespecifice și strică aspectul de ansamblu. În plus, proporțiile dintre înălțimea porților și cea a acoperișului sunt exagerate și deranjează vizual.

STUDIU DE CAZ

Gardul din partea stângă este corect realizat, din scândură așezată vertical, cu model traforat și acoperiș din draniță, protejat cu păcură. Gardul și poarta din partea dreaptă sunt nepotrivite din cauza materialului

din care au fost făcute (fier, plastic, beton), a culorilor stridente și a modelui atipic. Multitudinea de forme și culori face notă discordantă cu decorul sobru al gadurilor tradiționale.

Curtea și fântâna

Forme și materiale

Curtea gospodăriei tradiționale este perfect organizată din punct de vedere funcțional.

Anexele gospodărești (grajdul cu șură, celarul sau cămara, hâjul sau bucătăria de vară) sunt concentrate în jurul casei de locuit. Acestea sunt construite din aceleași materiale ca lo-

cuița, fără a ieși în evidență prin masivitate, culori sau forme atipice.

Nu distrugeți anexele gospodărești. Acestea pot fi transformate în spații moderne, utilitare gen loc de odihnă, chioșc, loc pentru grătar, depozit.

Păstrați fântânile tradiționale cu roată și „ghiz-dele”, protejate cu acoperiș din draniță și îm-brăcate în scândură traforată sau vergele din lemn.

Atât fântânile din gospodării, cât și cele de la intersecția ulițelor satelor sunt construcții de mici dimensiuni, dar care vădesc talentul și is-cusința meșterilor locali și impresionează prin detaliile artistice.

Fântânile sunt și locuri de întâlnire și socializare pentru comunitate.

STUDIU DE CAZ

Pavajul unei curți are un impact puternic asupra întregii gospodării. Evitați betonul, fie turnat, fie sub formă de pavele de diferite forme și culori, pentru că nu sunt specifice satului și creează impresia de rece și neprimitor. Pavați curtea cu piatră de râu, sau

lespezi de piatră așezate în nisip. E mult mai ieftin și se întreține ușor. În timp ce betonul se crapă, se fărâmițează sau își modifică culoarea dând impresia de neglijență, piatra își menține aspectul și poate fi ușor înlocuită.

Drepturi și obligații ale primarilor cu privire la păstrarea imaginii satului

În conformitate cu principiul autonomiei locale, exercitarea competențelor și a atribuțiilor stabilite de lege revine autorităților administrației publice locale, care se găsesc cel mai aproape de cetățean.

Potrivit legii, în domeniul autorizării executării lucrărilor de construcții, principiul autonomiei locale se exercită prin descentralizarea atribuțiilor și se asigură prin acordarea de competențe de autorizare și control sporite unităților administrativ-teritoriale de bază, respectiv ale comunelor, orașelor și municipiilor, denumite prescurtat U.A.T., prin intermediul primarilor și a structurilor de specialitate din subordinea acestora.

În vederea asigurării nivelului de competență tehnică în domeniul autorizării, inclusiv la nivelul administrațiilor publice locale care nu își pot constitui structuri de specialitate din lipsa specialiștilor pe plan local, potrivit prevederilor legii se instituie, pe întreg parcursul procedurii de autorizare, un parteneriat tehnic între consiliile județene – prin structurile de specialitate constituite la nivelul acestora și autoritățile administrației publice locale, respectiv U.A.T. care nu beneficiază de competență tehnică pe plan local. Înainte de emiterea actelor de autoritate (certificatul de urbanism și autorizația de construire) de către primari și respectiv de președinții consiliilor județene, în conformitate cu competențele conferite de art. 4 din Legea nr.50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se va solicita publicului, conform prevederilor legislației privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului, să participe efectiv și din timp la procedura de autorizare a tuturor categoriilor de lucrări necesare a se autoriza, menționate la art. 3 din lege, să se documenteze și să transmită comentarii și opinii autorităților administrației publice locale competente, înaintea luării unei decizii asupra cererii pentru autorizarea executării lucrărilor de construcții aferente

investiției pentru care autoritatea competentă de protecția mediului a stabilit necesitatea evaluării efectelor acesteia asupra mediului.

Toate investițiile propuse a se promova în U.A.T. trebuie să se încadreze în prevederile documentațiilor de amenajare a teritoriului la nivel județean (PATJ), zonal (PATZ) și național (PATN), care au un caracter director și trebuie preluate în documentațiile de urbanism care se vor finanța și reactualiza la cel mult 10 ani, respectiv P.U.G. – uri și R.L.U. aferente, pentru a se gestiona cât mai judicios și eficient atât spațiul construit existent, cât și cel propus.

Județul Suceava are înscrise în Lista patrimoniului mondial UNESCO opt monumente istorice sub denumirea ***„Biserici cu pictură murală din nordul Moldovei din prima jumătate a sec. al XVI – lea”***, respectiv: Biserica „Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul” – Arbore, Biserica „Adormirea Maicii Domnului și Sf. Gheorghe” a Mănăstirii Humorului, Biserica „Buna Vestire” a Mănăstirii Moldovița, Biserica „Sf. Cruce” – Pătrăuți, Biserica „Sf. Nicolae” a Mănăstirii Probota, Biserica „Sf. Gheorghe” a Mănăstirii Voroneț, Biserica „Sf. Gheorghe” a Mănăstirii Sf. Ioan și Biserica „Învierea Domnului” a Mănăstirii Sucevița.

În contextul celor menționate mai sus, primarii care dețin aceste monumente istorice în teritoriul U.A.T. pe care-l administrează, vor acorda o mai mare atenție la autorizarea lucrărilor în zona de protecție a acestora, prin solicitarea avizului Ministerului Culturii și Patrimoniului Național.

În domeniul respectării disciplinei în urbanism, primarii și consiliile locale coordonează și răspund de întreaga activitate de urbanism desfășurată pe teritoriul unității administrativ – teritoriale și asigură respectarea prevederilor cuprinse în documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism aprobate, pentru realizarea programului de dezvoltare urbanistică a localităților componente ale comunei sau orașului.

De asemenea, primarii și consiliile locale cooperează cu consiliul județean și sunt sprijiniți de acesta în activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism, prin structura de specialitate din subordinea Arhitectului șef, iar în procesul de întocmire a programului de dezvoltare urbanistică a localităților, cooperează cu alte instituții, agenți economici, organisme și organizații neguvernamentale de interes național, județean sau local.

Primarii, prin structurile de specialitate constituite pe plan local în vederea urmăririi respectării disciplinei în urbanism, au obligația prin lege să emită actele de autoritate cu respectarea procedurii legale de autorizare, să solicite prin certificatul de urbanism toate avizele și acordurile necesare, inclusiv avizul Arhitectului șef al județului, pentru lucrările cu altă destinație decât locuințe și anexe gospodărești, să urmărească respectarea și transpunerea în practică a prevederilor din autorizație, să ia măsurile legale ce se impun, dacă este cazul, să participe la efectuarea recepției la terminarea lucrărilor, să regularizeze taxa de autorizare și celelalte taxe în funcție de valoarea finală declarată sau rezultată din documente (facturi, chitanțe), în vederea impunerii

construcțiilor la organele financiare teritoriale și să recomande investitorilor și/sau beneficiarilor întocmirea cărții tehnice a construcțiilor, efectuarea recepției finale la expirarea perioadei de garanție și urmărirea comportării în exploatare a construcțiilor.

De asemenea, în conformitate cu prevederile Legii nr.153 din 05.07.2011, actualizată în 2013, privind măsuri de creștere a calității arhitectural – ambientale a clădirilor care, prin nivelul ridicat de degradare a acestora, pun în pericol sănătatea, viața, integritatea fizică și siguranța populației și/sau afectează calitatea mediului înconjurător, a cadrului urban construit și a spațiilor publice urbane, în temeiul respectării legislației privind calitatea în construcții, autoritățile administrației publice locale, prin primar, au obligația de a realiza identificarea și inventarierea acestor clădiri, a deținătorilor și de notificare a acestora, în vederea demarării executării acestor lucrări pentru scopul propus de lege.

Arhitect șef al Consiliului Județean Suceava,
Tudor ANDRIU

Amenajarea spațiilor publice rurale

În contextul unor modificări majore ale cadrului construit prin distrugerea construcțiilor tradiționale, modificarea modului de ocupare al terenului, importuri de stiluri arhitecturale sau amestecarea acestora fără a ține cont de reguli, invazia întreprinzătorilor în turism preponderent din mediul urban și existența unor reglementări urbanistice care ignoră caracteristicile tradiționale ale localităților este necesară intervenția fermă a autorităților publice locale pentru stoparea sau măcar reducerea fenomenului de pierdere ireversibilă a arhitecturii tradiționale bucovinene.

Peisajul montan este sensibil la intervenția umană, iar dezvoltările rapide prin noi construcții dictate de aspirațiile contemporane legate de locuință și noile stiluri de viață pot să-l transforme iremediabil. De asemenea, lipsa conștientizării valorilor culturii locale duce la ignorarea lor, acestea reprezentând potențial real pentru dezvoltarea unui teritoriu ale cărui resurse materiale (lemnul) sunt supraexploatare.

Un mare impact vizual asupra locuitorilor, dar și a turiștilor, vizitatorilor sau trecătorilor este **spațiul public**. Acesta este format nu doar din fațadele caselor și ale clădirilor de interes public, ci și din drumuri și ulițe, piețe și centre de localitate și este caracterizat de o multitudine de elemente, cum ar fi mobilierul din spațiul pu-

blic (indicatoare, bănci, coșuri de gunoi, stâlpi de iluminat public, stații de autobuz etc.) și vegetația (copaci, tufișuri și flori plantate).

Toate aceste elemente pot ameliora imaginea unei localități sau pot contribui negativ la perceperea unui spațiu.

Clădirile cu regim de înălțime ieșit din scara locului, culorile stridente ale fațadelor și acoperișurilor, porțile metalice sau din materiale plastice urăsc spațiul public, îndepărtează turiștii și lasă o amintire neplăcută trecătorilor, care astfel nu se vor întoarce în postura de turiști. Proprietarii trebuie să înțeleagă că gesturile pe care le fac în privința clădirilor proprii nu-i afectează doar pe ei, ci au un impact asupra întregii comunități în care trăiesc.

În ceea ce privește mobilarea spațiului public, este necesară identificarea de elemente specifice și folosirea de materiale locale. O stație de autobuz din lemn, lângă care este amplasat un coș de gunoi tot din lemn și poate câteva jardiniere simple din același material vor crea un ansamblu armonios, în preajma căruia oamenii își vor petrece cu plăcere timpul.

Elementele străine, chiar dacă sunt importate din țări cu peisaj montan, trebuie adaptate locului, pentru a deveni parte integrată a specificului local, și nu doar o inserție întâmplătoare.

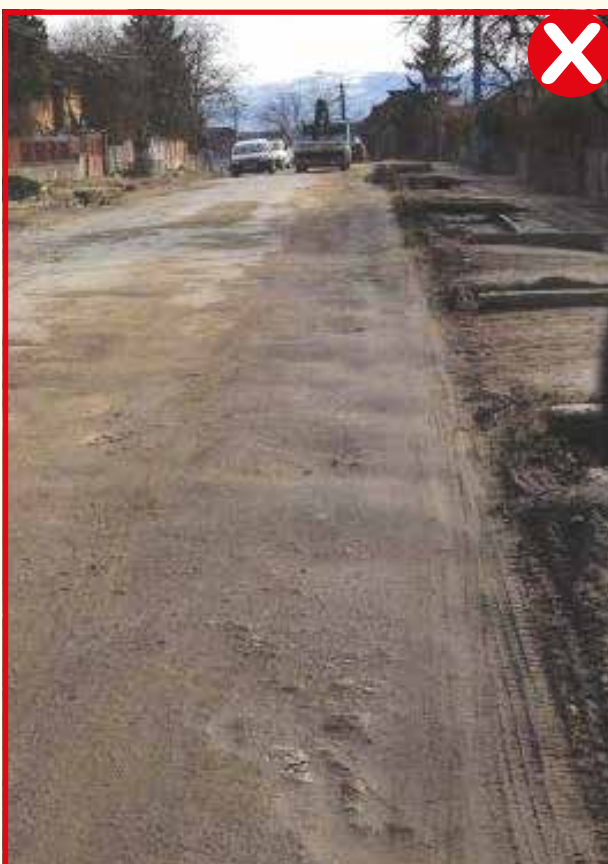

CONSTRUCȚII NOI. Ridicarea unor clădiri masive în satele Bucovinei este nespecifică și afectează iremediabil imaginea care ne deosebește de alte regiuni.

CONSTRUCȚII NOI. Modern nu înseamnă ieșit din scara locului. Clădirile noi pot fi integrate cu ușurință în peisajul local dacă se respectă caracteristicile satului.

PLANTAȚII. Chiar dacă pădurea este aproape, lipsa vegetației spontane și plantate din sat îl face pe acesta să arate gol și abandonat.

PLANTAȚII. Copacii, arbuștii, florile schimbă întotdeauna imaginea unui loc. Atenție la soiurile plantate, folosiți mereu specii specifice zonei dumneavoastră.

DRUMURI. Găurile, marginile neîngrijite, noroiul fac din circulație un coșmar, iar pe turiști îi întorc din drum.

DRUMURI. Chiar dacă nu sunt asfaltate, drumurile corect întreținute sunt apreciate de oricine.

Bănci

Locuri de odihnă
și de relaxare
pentru turiști și
sățeni

Băncile sunt piese de mobilier simple, dar foarte folositoare în spațiul public. Acestea nu doar contribuie la aspectul îngrijit al satului dumneavoastră, ci și oferă turiștilor și sătenilor posibilitatea de a se odihni, de a se bucura de priveliști frumoase, sau pur și simplu de a sta de vorbă unii cu alții.

Dumneavoastră, ca primar, trebuie să sprijiniți amplasarea băncilor, întreținerea și menținerea lor în stare bună!

Vorbiți cu posibili sponsori care ar putea să plătească băncile, dându-le în schimb posibilitatea de a se "imortaliza" prin amplasarea pe mobilier a unei inscripții. Astfel nu mai trebuie să vă ocupați decât de menținerea băncilor în stare bună și de organizare. Dorim să vă venim în ajutor sugerându-vă ce tipuri de bănci se potrivesc în satul dumneavoastră. În paginile următoare găsiți numeroase exemple în acest sens.

În general este valabilă regula: mai puțin înseamnă mai mult! Adică sunt suficiente maxim 1-3 tipuri de bănci într-un sat, în funcție de locul amplasării și de mediul înconjurător.

O imagine negativă: bancă degradată din cauza neglijenței

Bancă ruptă, ce trebuie reparată de urgență

Bancă simplă, din lemn

Bancă simplă, din lemn

5 sfaturi privind amenajarea locurilor de odihnă și relaxare

1. Dezvoltați împreună cu un specialist o idee simplă despre locul în care ar trebui amplasate băncile în satul dumneavoastră. Schițarea unui plan poate fi de folos.
2. Discutați și decideți împreună cu Consiliul Local aceste mici măsuri.
3. Însărcinați un meșter local cu fabricarea și instalarea băncilor, sau comandați unui furnizor modelele potrivite.
4. Asigurați-vă că locurile în care se vor amplasa băncile sunt amenajate corespunzător: de exemplu, pe teren drept, solid (dar nu beton!).
5. Asigurați-vă că băncile sunt menținute în stare bună.

În primul rând, băncile pot fi alese în funcție de materialul din care sunt făcute. De aici se va urmări cât de simplu pot fi executate și montate, cât de rezistente sunt și cât de scumpe.

LEMN: (+) Pot fi executate foarte ușor de către un meșter local; (-) Necesită întreținere permanentă (din cauza intemperiilor);

METAL: (+) este stabil, necesită măsuri de întreținere simple; (-) destul de dificil de executat de către meșteri locali, doar parțial potrivite pentru sate;

PIATRĂ: (+) execuție simplă; (-) ar trebui să fie mai degrabă o excepție, pentru că sunt cam incomode; aspect masiv;

DIVERSE MATERIALE: (+) rezistente, dacă părțile structurale sunt executate din materiale robuste (piatră, metal); (-) doar în cazuri excepționale sunt produse local.

BĂNCILE DIN PLASTIC

nu reprezintă o alternativă pentru satul dumneavoastră!

Arată ieftin și nu se potrivesc mediului rural!

Tipul 1

Fără spătar

Tipul 2

Cu spătar

Tipul 3

Cu sprijin pentru
brațe

Tipul 4

grosier, lucrat din
trunchiuri

Tipul 5

Grupate, de
exemplu în jurul
unui copac

Tipul 6

Formate din
mai multe locuri
individuale de stat

Tipul 7

În combinație
cu masă (loc de
odihnă / picnic)

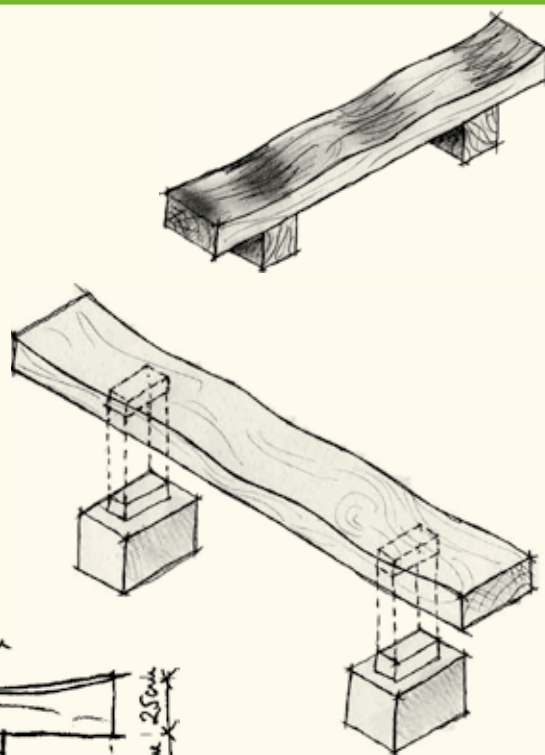

Model A

Metodă de realizare

Această bancă fără spătar se poate realiza foarte ușor din trunchiuri de copaci. Se taie dintr-un buștean o prismă cu lungimea de 312,5cm, lățimea de minim 50cm și grosimea de 25cm. Partea superioară, care va fi șezutul se va prelucra prin scobire, astfel încât să rezulte suprafața vălurită din imaginile de mai jos (vor ieși 3 scobituri, deci 3 locuri de stat). Picioarele băncii vor fi două prisme de 33x33x25cm fixate de șezut prin cepuire.

Banca va fi șlefuită și lăcuită, sau bălăuită într-o culoare închisă. Se vor folosi doar nuanțe naturale ale lemnului.

Model B

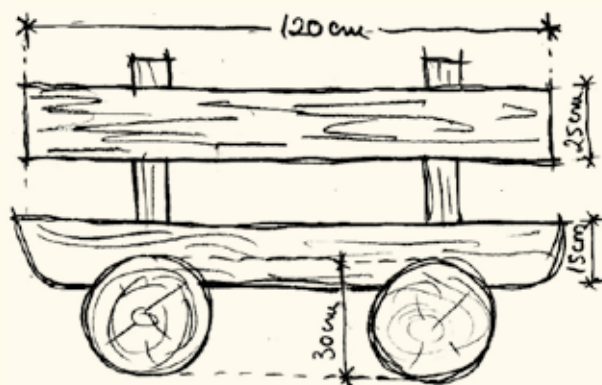
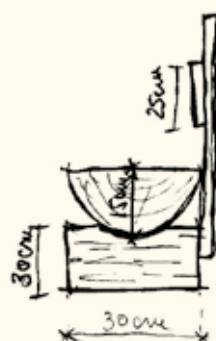
Metodă de realizare

Pentru această bancă cu spătar aveți nevoie de un trunchi de copac cu diametrul de 30cm, lung de 180cm. Din el tăiați două bucăți de câte 30cm lungime fiecare, care vor fi picioarele băncii. Trunchiul rămas va fi despicat în două, pe lungime, rezultând astfel șezutul pentru două bănci (câte o jumătate de trunchi cu raza de 15cm).

Cele două trunchiuri de 30cm care sunt picioarele băncii vor fi crestate la partea superioară, pentru a putea așeza ulterior șezutul băncii, cu partea rotunjită în jos și cu fixare cu șuruburi.

Doi pari rotunzi se vor fixa în cele două picioare cu cep și de șezut cu șuruburi. Pe acești doi pari se va fixa cu șuruburi o scândură de circa 25cm lățime, care va fi spătarul băncii.

Banca va fi șlefuită și lăcuită, sau bălăuită într-o culoare închisă. Se vor folosi doar nuanțe naturale ale lemnului.

Coșurile de gunoi

În locurile potrivite și cu un design funcțional ajută la păstrarea curățeniei în sat

Pare foarte ușor să amplasezi câteva coșuri de gunoi și să organizezi puncte de colectare a deșeurilor.

Dar v-ați gândit dacă sunt amplasate la locul potrivit, dacă sunt ușor de reperat, dacă sunt golite în mod regulat și nu în ultimul rând, dacă astfel de coșuri de gunoi corect amplasate contribuie la imaginea pozitivă a satului dumneavoastră?

Trebuie așadar să aveți în vedere următoarele:

- ➔ Alegeți modele simple, al căror material și culoare se potrivesc în mediul rural (de exemplu, din lemn, din împletitură de nuiele etc. - în nici un caz plastic!).
- ➔ Alegeți modelele și locul lor de amplasare astfel încât animalele să nu fie atrase de ele.
- ➔ Aveți grijă ca acestea să fie golite în mod regulat - gunoiul împrăștiat în jur arată urât și reprezintă o sursă de boli.
- ➔ Alegeți modele care pot fi ușor golite.

Coș de gunoi din metal, nepotrivit mediului rural

Coșuri de gunoi îmbrăcate în lemn, amplasate la înălțimea potrivită

Cutie simplă din lemn pentru mascarea deșeurilor

Locul de colectare al deșeurilor - de exemplu, a PET-urilor trebuie obligatoriu să arate îngrijit. Din păcate astfel de locuri devin imediat gropi de gunoi, unde toată lumea aruncă la întâmplare ceea ce nu-i mai este necesar.

Evitați astfel de imagini negative în satul dumneavoastră, indiferent de locație!

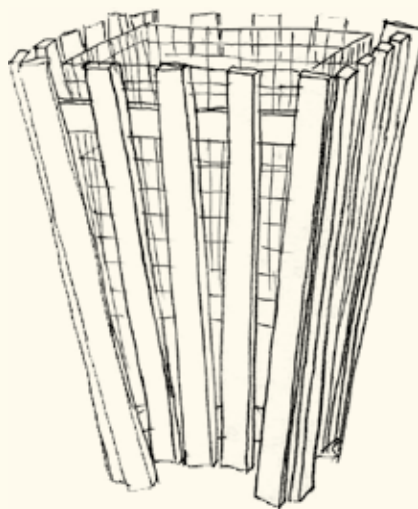
Amplasați recipiente închise, potrivite din punct de vedere al materialului și culorii, astfel încât gunoiul să nu devină o problemă de imagine și igienă a satului dumneavoastră.

O construcție simplă din lemn se poate realiza imediat, cu costuri reduse și astfel ordinea este asigurată.

Model de coș de gunoi

Metodă de realizare

Partea interioară este un coș din plasă metalică, care poate fi achiziționat, sau meșterul local poate confecționa unul. În funcție de dimensiunile acestui coș se va realiza din șipci de lemn protejate cu lac transparent, sau băițuite în culori naturale un coș exterior, după modelul alăturat. Evacuarea gunoiului se va face prin ridicarea coșului de plasă din cel de lemn.

Colectare deșeuri la vedere - dizgrațios și periculos

Rasteluri pentru biciclete

Rastel simplu pentru biciclete, realizat dintr-un buștean crestat

În multe sate din Bucovina sătenii se deplasează pe biciclete. De asemenea, din ce în ce mai mulți turiști aleg să descopere satele mergând cu bicicletele și doresc să aibă unde să le lase în timpul pauzelor. Și nu numai turiștii folosesc bicicletele, ci și foarte mulți dintre dumneavoastră, locuitorii satelor bucovinene. Rastelurile pentru biciclete sunt așadar necesare și pot fi folosite și ca elemente de delimitare și organizare a spațiului. Trebuie însă să se potrivească cu celelalte obiecte de mobilier (bănci, coșuri de gunoi etc.), pentru o imagine unitară a satului.

Rastelurile pentru biciclete pot fi realizate foarte ușor din lemn sau metal, prinse în pământ, sau suficient de grele pentru a nu putea fi mutate.

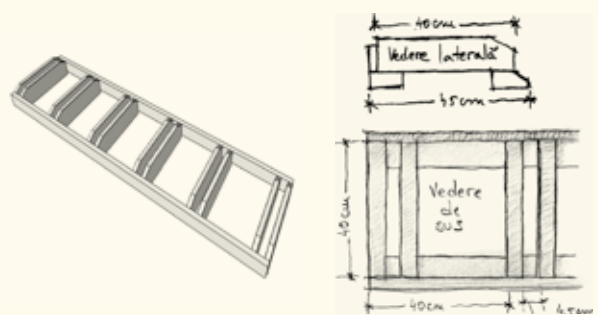
Amplasați rastelurile pentru biciclete acolo unde turiștii și sătenii ar putea avea nevoie de ele: în centrul satului, la biserică, în fața primăriei sau poliției, lângă parcuri sau magazine.

Model A

Metodă de realizare

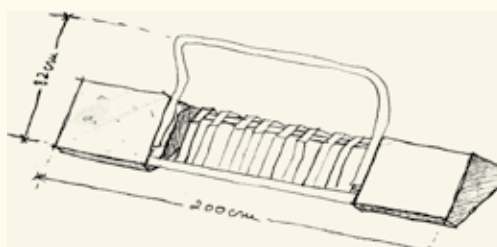
Din șipci de lemn îmbinate după modelul de mai jos orice meșter local poate realiza un rastel pentru biciclete ieftin și aspectuos în același timp. Lăcuiți lemnul sau bălăuțiți-l într-o culoare închisă.

Model B

Metodă de realizare

Se cioplesc două pietre după modelul de mai jos (se va avea grijă ca acestea să fie stabile). Între pietre se vor fixa platbande îndoite, care vor forma spațiul în care se va fixa roata de la bicicletă. Grilajul metalic va conține câte locuri de bicicletă se dorește.

Barieră din lemn

Borne metalice vopsite strident și înclinate

Delimitarea spațiului rural cu borne și bariere

Bornele și barierele sunt de asemenea elemente de organizare a spațiului public și trebuie alese și amplasate după o studiere atentă a situației.

Există trei reguli importante:

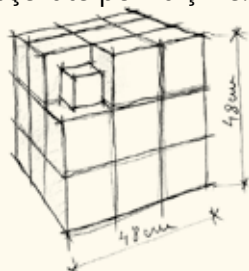
- Amplasați bariere și borne doar acolo unde este cu adevărat necesar și nu le folosiți ca elemente decorative. Prea multe bariere vor părea de netrecut.
- Folosiți doar unul, maxim două modele sau serii de modele. Altfel satul dumneavoastră va arăta ca o expoziție de bariere.
- Fixați bornele bine în teren: bornele căzute, sau aplecate arată ridicol.

Model A

Metodă de realizare

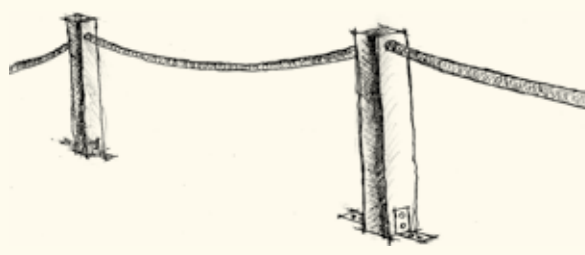
Din piatră cubică sau din cărămidă se pot construi cu ușurință astfel de borne, care să delimiteze un spațiu și să oprească accesul mașinilor. Ca și formă se poate merge de la cub la prisme așezate pe înălțime.

Model B

Metodă de realizare

Din stâlpi de lemn prismatici, lăcuiți sau băițuiți în culori naturale, fixați bine în teren în teren cu colțari metalici și cu frânghie împletită între ei se poate realiza foarte ușor un element de delimitare.

Parcuri

Arbuștii de tuia sunt des folosiți, dar nu sunt specifici zonei.

Parcurile amenajate în unele localități nu țin cont de diferența între mediul rural și cel urban. Mobilier și echipamente de joc au fost pur și simplu importate din orașe și așezate în mijlocul sateilor, creând o imagine ambiguă și confuză care are drept efect pierderea specificului local.

Locuri de joacă

Locurile de joacă au un rol vital în stimularea atât a dezvoltării intelectuale, cât și fizice a copiilor. Corpul uman este destinat mișcării și nu se simte bine dacă trebuie să rămână nemișcat ore în șir. De când tot mai mulți copii își petrec prea multe ore săptămânal fie în fața calculatorului, fie în fața televizorului, preocuparea pentru sănătatea copiilor a crescut foarte mult. De altfel este un lucru știut, copiii activi devin adulți activi, ceea ce este foarte important pentru dezvoltarea viitoare a comunității dumneavoastră.

O atenție deosebită se va acorda achiziționării și montării la locurile de joacă a echipamentelor. Dacă sunt achiziționate de pe piață, aveți grijă să fie conforme cu normele europene și naționale în vigoare, însoțite de certificate de

conformitate și inscripționate lizibil și durabil, cu datele de identificare ale producătorului.

Dacă aveți în localitate un meșter priceput, care poate realiza singur echipamentele de joacă, economisiți bani și aveți la final un spațiu de joacă în armonie cu satul.

Se va avea grijă ca echipamentele să nu fie periculoase pentru copii (fără cuie la vedere, colțuri ascuțite etc.), iar ca suprafață se vor evita betonul, pavelele și alte materiale dure, preferându-se nisipul, iarba și alte suprafețe moi.

Echipamentele vor fi verificate periodic și reparate pentru a se evita accidentele.

Stații de autobuz

Prima și ultima impresie despre sat

Din păcate aceasta este trista realitate - multe stații de autobuz sunt înnoite cu bună - credință, dar amenajarea, materialele și culorile lor nu se potrivesc cu imaginea satului tradițional. Culorile stridente și materialele plastice sunt deranjante și deloc armonioase.

Pe lângă călătoria propriu-zisă prin sat, prima impresie a turiștilor care folosesc transportul public și nu numai este dată de stația de autobuz. Aceste stații sunt folosite adeseori de către tineri ca punct de întâlnire, fiind astfel expuse mult mai repede uzurii și distrugerii.

Prin utilizarea materialelor adecvate și prin amenajare corectă uzura poate fi redusă la minim. În plus stațiile de autobuz realizate din materiale potrivite mediului rural, cum ar fi lemnul sau zidăria de piatră sau cărămidă se integrează mai bine în atmosfera satului. Călătorii vor petrece cu plăcere timpii de așteptare în astfel de spații!

Aveți grijă ca terenul pe care este amplasată stația să fie îngrijit și circulabil. Cea mai simplă soluție (și cea mai ieftină) este o pardoseală rezistentă la apă. O soluție bună o reprezintă pardoseala realizată din piatră, sau chiar cărămidă. În nici un caz nu se va utiliza betonul, nici turnat, nici prefabricat (pavele): acest material este mai potrivit pentru orașe, în sate arătând rece și neatrăgător.

Iluminatul public

Luminile sunt un element de amenajare vizibil inclusiv ziua!

Dumneavoastră, ca primar, ar trebui să influențați diferitele aspecte ale iluminatului public.

În primul rând ați putea să-i susțineți și să-i consiliați pe săteni să monteze lumini în exteriorul casei, astfel încât acestea să creeze o imagine armonioasă a satului. Nu acceptați moduri de iluminare neadecvate: lumină colorată, firme luminoase stridente, corpuri de iluminat urâte, din plastic. În al doilea rând trebuie să alegeți corpurile pentru iluminatul public astfel încât acestea să se potri-

vească în mediul rural. Este uneori de preferat un design simplu, dar de calitate al sistemelor de iluminat, decât modele prea studiate și istoricizate, care pot părea artificiale și pot deranja.

Aveți grijă și ca luminile să fie montate corect. O execuție slabă calitativ a sistemului de iluminat public poate cauza și probleme, pe lângă aspectul neplăcut.

Arbuști, garduri vii, copaci și protejarea rădăcinii acestora

Imaginea satului este creată de mai multe elemente, cum ar fi mobilierul din spațiile publice, despre care am vorbit în paginile trecute, dar și vegetația, care are o importanță covârșitoare asupra modului în care este perceput satul.

Pentru a obține o atmosferă plăcută trebuie să urmați 3 pași:

1. Analizați situația existentă în sat: există spațiu verde amenajat, sau spațiul verde e doar ceea ce a mai rămas în urma construcțiilor? Există suficienți copaci, care dau umbră, opresc vântul și creează o imagine plăcută străzilor? Copacii sunt sănătoși? Copacii, arbuștii, gardurile vii sunt îngrijite? Dacă nu sunteți sigur, apălați la ajutorul unui peisagist sau a unui arhitect.
2. Îngrijiți copacii și mențineți în stare bună gardurile vii și arbuștii. Nici măcar lucrările de modernizare (cum ar fi reabilitarea străzilor, realizarea rețelei de apă - canal) nu trebuie să conducă la pierderea copacilor sănătoși.
3. Sfătuiți-vă cu un specialist asupra măsurilor necesare pentru înfrumusețarea satului cu mai mult verde. Plantarea copacilor și arbuștilor trebuie bine gândită și planificată, pentru a combina o amenajare corectă cu creșterea optimă a acestora.

Castanul

Ajunge la maturitate în 10-15 ani, înălțime maximă 25-30m, diametru la maturitate 4-5m, recomandat pentru drumuri, parcuri, alei.

Teiul

Ajunge la înălțimi de 25-30m, diametru cca. 1m, rezistent la frig și vânt. Se va evita însă plantarea în parcuri (elimină secreții lipicioase).

Fagul

Poate ajunge la înălțimi de până la 50 m și 3 m diametrul trunchiului. Fagul permite multor specii de plante mărunte să supraviețuiască în zonele în care predomină.

Stejarul

Remarcabil prin dimensiunile impresionante, înalt până la 50m, diametrul 1-2m foarte potrivit în zone cu exces de umiditate.

Mesteacănul pitic

Mesteacănul pitic (*Betula nana*) are înălțime variabilă între 0,15 și 1m și este bine adaptat solurilor arctice și alpine. Este o specie protejată.

Zâmbrul

Pinus cembra, sau zâmbrul poate ajunge pînă la 20-25m înălțime. Lemnul său foarte rezistent și valoros este folosit la fabricarea mobilei și în sculptură.

Pușca dracului

Phyteuma tetramerum sau pușca dracului este o plantă scundă, cu frunze bazale întregi, liniare. Inflorescența are 5-12 flori albastre violacee

Bulbuc de munte

Are tulpina mare, de 100 - 600 mm înălțime. La vârful tulpinii este o singură floare mare ca o măciule, cu 30 mm diametru, de culoare galben-verziu.

Berberis

Pentru garduri vii se folosesc plante înalte de 30-40cm, la distanță de 45-60cm. Pentru un aspect compact se taie partea superioară a tuturor lăstarilor.

Lemnul câinesc

Ajunge până la 3m înălțime, foarte rezistent la orice condiții de climă. Tunderea ramurilor se face primăvara, chiar înainte de înfrunzire.

Rozmarinul

Poate crește ca o mică plantă lângă zid sau ca un gard viu scund. Este perfectă pentru soluri nisipoase, sau sărace până la moderat de fertile, bine drenate.

Tisa

Tisa ajunge la cca. 12 m, are un lemn valoros și poate fi folosită cu succes ca arbore ornamental în parcuri și grădini. Este o plantă toxică.

Protejarea tulpinii cu plante

Jardină în jurul tulpinii

Protejare tulpină cu lemn și flori

Protejare tulpină cu loc de stat

Jardiniere și zone plantate

Sigur, tuturor ne plac spațiile verzi și florile, dar și în cazul plantării acestora trebuie respectate anumite reguli. Un gazon nêngrijit, straturi de flori dezordonate, jardiniere urâte, toate acestea pot crea foarte ușor opusul a ceea ce ne place. Turiștii apreciază mult mai mult un sat îngrijit, cu flori și spații verzi, decât un sat în care toate sunt lăsate să crească (sau nu!) în voie.

În cele ce urmează vă prezentăm diverse posibilități de plantare a spațiilor publice. Din păcate în momentul de față satele oferă mai ales imagini negative despre cum nu ar trebui realizate plantările, sau despre cum nu ar trebui jardinierele să fie.

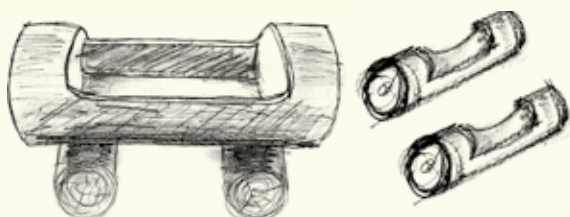
EXEMPLE BUNE ȘI EXEMPLE NEGATIVE DE JARDINIERE.

În general de potrivește și aici: cu cât mai simplu, cu atât mai bine! Încercați să folosiți materiale locale, cum sunt lemnul, piatra naturală (andezit, gresie, piatră de râu) sau argilă. Evitați jardinierele din beton și nu vopsiți/lăcuți materialele naturale, pentru că acestea arată ieftin și par că aparțin trecutului socialist.

Model A

Metodă de realizare

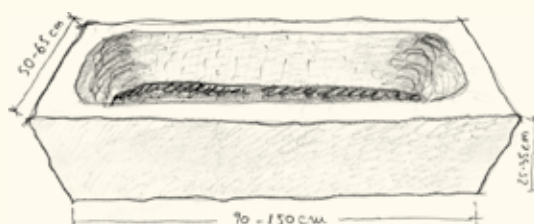
Se folosește un trunchi de stejar de circa 75cm lungime, se scobește cam 2/3 din grosime pe o lungime de 45cm, lăsându-se întregi două margini de câte 15cm fiecare. Ca suport se vor folosi două trunchiuri cu diametru mic, scobite la mijloc după curbura trunchiului mare.

Model B

Metodă de realizare

Se fasonază un bloc de piatră de calcar de dimensiunile dorite (poate de 90-150cm lungime) se cioplește interiorul până la adâncimea de circa 3/4, lăsându-se o margine suficient de groasă de jur-împrejur, încât jardinierea să nu se crape în timpul folosirii.

Brebenelul

Plantă ierboasă, de 10-30 cm, crește bine în locuri semiumbroase, cu soluri permeabile, rezistă bine la ger.

Lăcrămioara

Lăcrămioarele se cultivă în aer liber, într-un teren ușor, adânc lucrat, bine îngrasat și umed. Terenul trebuie să fie curat, fără buruieni.

Coadă șoricelului

Ajunge la 60-70 cm, crește rapid, are nevoie de lumină și umiditate moderată, se adaptează aproape oriunde.

Căldărușa

Maxim 20-30 cm înălțime, decorativă prin flori. Are nevoie de lumină și umiditate moderată, se adaptează aproape oriunde.

Ansamblu 1

Delimitați o zonă cu bordură (piatră, lemn etc.), iar la mijloc plantați același tip de flori, dar de culori diferite.

Ansamblu 2

Într-o jardinieră plantați mai multe soiuri de plante cu frunze decorative, de diverse culori.

Ansamblu 3

Între spații libere rezultate din intersecții de rampe, scări, sau alei plantați diverse flori și plante cu frunze decorative.

Ansamblu 4

Creați mobile din pământ, în care încorporați pietre, iar printre pietre plantați flori și plante decorative de diverse culori.

Ansamblu 5

De-a lungul gardului plantați flori și arbuști care înfloresc pe rând tot timpul anului.

Ansamblu 6

În iarbă delimitați o zonă cu bordură și la mijloc plantați flori și plante decorative, unele cu frunze veșnic verzi.

Ansamblu 7

Prin iarbă montați plăci de piatră, sau piatră de râu sub forma unei poteci, însoțită pe o latură de flori și plante decorative.

Ansamblu 8

Plantați la distanțe egale grupuri de flori din aceeași specie, înconjurându-le pe fiecare cu pietre. Foarte decorativ pentru marginea drumurilor.

PLANTELE AU NEVOIE DE ÎNGRIJIRE

Chiar și plantațiile permanente arată abandonate după câțiva ani de neglijență.

Asigurați-vă așadar nu doar că amenajați și realizați spații plantate, ci și că acestea vor fi mai târziu îngrijite! Chiar și în ceea ce privește alegerea tipului de plante se va avea în vedere cât de extinse sunt

măsurile de întreținere a acestora pe viitor. Pe această pagină v-am pregătit câteva exemple, care v-ar putea servi ca sugestii pentru viitoare intervenții în satul dumneavoastră.

Atenție: evitați folosirea de plante otrăvitoare!

Pavarea / pietruirea drumurilor și a potecilor

Cu măsuri minore și atenție la detalii se pot aduce îmbunătățiri majore spațiilor publice

Pentru ca satul sau comuna să aibă un aspect îngrijit și atrăgător pentru turiști trebuie să acordați o importanță deosebită amenajării de calitate a spațiilor libere. Aceasta trebuie să îmbunătățească calitatea vieții / habitatului comunității locale și să contribuie la păstrarea aspectului tradițional al localității. Dumneavoastră, ca primar, puteți interveni cu precădere în amenajarea piețelor și drumurilor publice, în timp ce în privința spațiilor private, a curților și grădinilor puteți oferi informații și sugestii. În acest sens trebuie pus un accent deosebit pe utilizarea materialelor locale, dar și pe meșteșugul tradițional.

Pentru un pavaj așezat bine și durabil un fac-

tor hotărâtor, pe lângă „arta pavatului”, este și știința despre suprafața și materialele adecvate pentru fundație cu diferitele ei straturi (stratul protector de ger, stratul suport, patul de nisip). Pavajul adecvat și stratificarea se aleg în funcție de cerințele cărora suprafața astfel amenajată trebuie să le facă față în ceea ce privește accesibilitatea, configurația, solicitarea.

Prețul se orientează după alegerea materialelor și după straturile constructive. Trebuie să știți că prețurile dalelor de beton, asfaltului și pietrei naturale nu diferă considerabil. Deci cel puțin din punct de vedere financiar nimic nu stă în calea utilizării pietrei naturale și pietrișului în locul dalelor de beton sau asfaltului.

Pavaj din piatră de râu

Covor de pietriș sau de nisip

Pavaj din cărămidă

Pavaj din dale de beton

PIATRĂ DE RÂU: (+) Materialul este accesibil pentru că râurile îl „livrează” gratis și căile de transport sunt scurte. Pavajul din pietre de râu realizat corect are un efect optic deosebit de puternic și poate fi folosit pentru pavarea străzilor, piețelor, curților și grădinilor. Pavatul corect presupune așezarea pietrelor pe verticală „în picioare”. Grosimea stratului: cca. 12-20 cm, suprafața ideală a pietrei: 12-25 cm. (-) Necesită îndemânare în execuție.

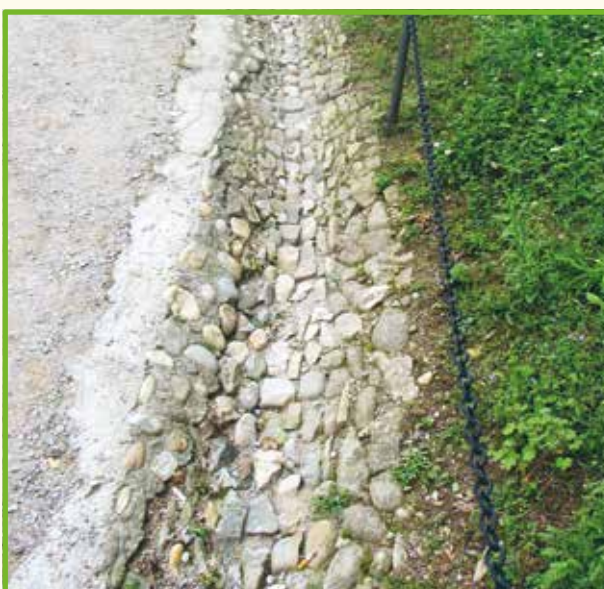
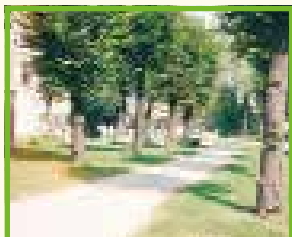
COVOR DE PIETRIȘ SAU DE NISIP: (+) Este o acoperire „moale”, convenabilă atât din punct de vedere al costurilor, cât și estetic / optic. Cu el se pot configura suprafețe legate organic fără a fi nevoie să fii atent la aspectul marginilor sau a rosturilor. Stratul de suprafață: pietriș cu diametrul între 4-16 mm. Poate fi folosită în piețe, curți ale școlilor, curți private, curți ale bisericilor, grădini și ca fâșii pe margini. (-) Atunci când este folosit pentru circulația rutieră întreținerea acestui covor este foarte costisitoare și cere multă muncă (umplerea gropilor și adânciturilor provocate mai ales iarna de către vehicule). De aceea este recomandat mai ales pentru zone pietonale.

CĂRĂMIDĂ: (+) Rezistă bine la ger și are o suprafață foarte netedă și deci bine practicabilă.

Se recomandă pentru curți, intrări, ca marcaj și ca fâșii la margini. Dimensiuni: 26 x 14 x 5 pentru suprafețe necarosabile, 24,5 x 12 x 6,5 pentru suprafețe carosabile. (-) Este un material scump.

DALE DE BETON: (+) Sunt relativ ieftine, iar dalele de format simplu, dreptunghiular sau pătrat și dimensiuni mici 8 x 8 x 8 dau un aspect plăcut. (-) Dalele colorate, sau pavelele cu diverse forme au aspect artificial, care nu se potrivește imaginii organice a spațiului rural. Nu ar trebui utilizat în spațiul public, dar poate fi folosit în curți în combinație cu piatra naturală.

LEMN: (+) Se poate folosi sub formă de dale rotunde, dale cu canturi și grătare de lemn. Pavajul din lemn de stejar sau de zadă / larice rezistă cca. 20-25 de ani, cel din lemn de pin/ molid impregnat 10-15 ani. (-) Nu este potrivit pentru suprafețe carosabile. Se va folosi cu predilecție pentru alei, piețe, curți.

Pentru ca drumurile și potecile din satul / comuna dumneavoastră să aibă un aspect plăcut este foarte important să fie îngrijite și menținute prin reparații curente.
Un drum pietruit mărginit de copaci, flori sau arbuști îngrijiți și ale căror gropi sunt nivelate înainte de a deveni adevărate cratere va fi foarte „prietenos” cu sătenii și foarte primitor

pentru turiști, care vor aprecia aspectul gospodăresc al satului.
Iar pentru a colecta apele meteorice nu este nevoie de rigole din beton, care să strice aspectul tradițional al satului. Din piatră de râu se pot realiza foarte ușor rigole aspectuoase și cu costuri reduse.

Pe potecile din localitatea dumneavoastră, în piețe, în parcuri și în general în locurile cu denivelări accentuate este uneori necesar să fie construite trepte. Nu acceptați trepte din beton aparent, nici trepte acoperite cu gresie sau din pavele, nepotrivite mediului natural și organic al satului. De multe ori acestea se degradează și devin și mai dezagreabile, cu

spărturi și colțuri lipsă, sau sunt încă de la început alunecoase și deci periculoase pentru cei care le folosesc. Din piatră naturală, din cărămidă, sau din bușteni de lemn puteți realiza trepte rezistente, potrivite potecilor și aleilor din comunitatea dumneavoastră, fără prea mari eforturi financiare.

Dalele de beton ("pretențioase") sunt nepotrivite în mediul rural

Locuri de parcare marcate cu bușteni

Parcărilor în mediul rural trebuie și ele dacă nu amenajate, cel puțin marcate. Nu este necesar să asfaltați / betonați suprafețe mari de teren și să le trasați, pentru că acest lucru este scos din contextul tradițional al satului.

În cazul în care drumurile din sat sunt pavate cu piatră de râu, puteți marca locurile de par-

care cu piatră de o altă culoare. Dacă drumurile sunt acoperite cu pietriș sau nisip puteți găsi alte soluții, cum ar fi amplasarea de bușteni care să marcheze lățimea unui loc de parcare.

O soluție ingenioasă ar fi plantarea de arbuști sau rânduri de flori.

Semnalizare turistică. Panouri și indicatoare

Panourile de informare turistică sunt mesageri ai localității și comunității locale. Acestea oferă în mod indirect, prin semne grafice, prin imagini sau text, informații despre atracțiile naturale sau de interes cultural din zonă.

Pentru a transmite o imagine care să corespundă cu valorile comunității locale și cu spiritul satelor din Bucovina, se recomandă utilizarea lemnului pentru panourile de informare și interpretare turistică, chiar dacă poate părea la prima vedere o soluție care nu este rezistentă în timp. Soluțiile actuale de preparare și întreținere a lemnului au crescut durata de viață a acestuia. În același timp, suprafețele (pe care este imprimată informația scrisă și imaginile) ce vin montate pe suporturile de lemn, pot fi făcute din materiale moderne (aluminiiu, alu dibond) care pot fi ușor imprimate și montate pe panourile suport.

Un panou montat pe cadru de lemn se integrează mai bine în peisaj, este mai plăcut, iar costurile sunt mai mici.

Panourile de utilitate turistică pot fi, de cele mai multe ori:

- panouri de direcționare, amplasate la intersecția drumurilor, indicând categoria de obiectiv turistic, direcția și numărul de kilometri de parcurs până la monument sau locație;
- panouri de semnalizare și informare, amplasate în parcuri, în centrul satului, în spații de repaus, puncte de acces în județ, conținând harta satului/zonă cu obiective și trasee culturale marcate pe hartă;
- panouri explicative sau de informare, amplasate în imediata vecinătate a unui obiectiv turistic, conținând date referitoare la istoricul acestuia, prezentate în mai multe variante de limbă: română și engleză/franceză/germană, în funcție de tipul de turiști cu vizitează zona. De cele mai multe ori limba engleză este suficientă. Acestea sunt utile, deoarece turiștii străini nu pot solicita informații localnicilor dacă nu sunt însoțiți de un ghid român.

Panou și indicator din lemn, bine integrat în peisaj

Unitatea de concepție și utilizarea aceluiași tip de material la panouri dă un aer îngrijit, atractiv și ospitalier comunei Mălini, care a amenajat și spații de repaos din lemn pentru turiști.

Exemplu pozitiv de panou de intrare într-o potecă tematică. Respectă spiritul locului și detaliile specifice porții din Bucovina. (Asociația de Ecoturism din România, Poteca tematică 12 Apostoli).

Exemplu de panou simplu utilizat pentru semnalizarea Casei Muzeu din Putna.

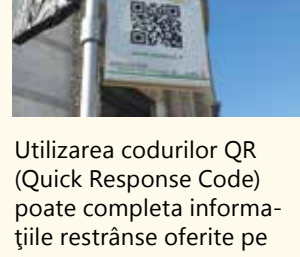
Panouri mici pot fi plasate în puncte de belvedere. Acestea pot cuprinde informații ce pot interpreta peisajul vizualizat, informații privind caracteristici ale florei ș.a.

Panou de informare pentru traseele de drumeție, realizat din salcâm. Acoperișul oferă protecție suplimentară. (Panou Sucevița, Parc de Turism Activ)

Exemplu de panou mare de informare turistică, cu vizibilitate pentru circulația rutieră, pe care informația plasată poate fi adaptată periodic.

Utilizarea codurilor QR (Quick Response Code) poate completa informațiile restrânse oferite pe panourile de informare turistică. Accesarea unui astfel de cod cu telefonul mobil, conduce turistul pe o pagina de internet pe care pot fi plasate informații suplimentare despre destinația turistică sau obiectivul la care panoul face referire.

Codul din imaginea de mai sus a fost generat pentru site-ul www.satele-bucovinei.ro

Recomandări pentru realizarea panourilor

- Aspectul acestora trebuie să fie adaptat la mesajul care este transmis;

- Materialele pe care sunt inscripționate mesajele (text, imagini) trebuie să fie durabile și rezistente la plasarea îndelungată în aer liber;

- Scrisul trebuie să fie suficient de mare, fontul utilizat trebuie să fie simplu pentru a fi putea fi citit cu ușurință;

- Utilizați puțin text scris, imaginile sunt mai expresive! Nu plasați prea multe

informații pe panouri;

- Panourile trebuie să asigure transmiterea clară a unui mesaj, fără să fie nevoie de alte explicații suplimentare;

- Indicați pe harta de pe panou locația unde turistul / panoul se află, printr-un punct roșu sau o săgeată, cu precizarea „Sunteți aici”;

- Utilizați acolo unde spațiul permite și limba engleză, pentru a veni în sprijinul turiștilor străini ce vizitează Bucovina.

Satul ca destinație turistică

Un sat este o destinație turistică.
Ce înseamnă acest lucru?

Prin destinație turistică se înțelege locul (zona, regiunea, orașul sau satul) spre care se îndreaptă turiștii și în care doresc să își petreacă vacanța. Dimensiunea unei destinații (o localitate sau o arie mai întinsă) diferă în funcție de distanța de la care se deplasează vizitatorii. Când este aleasă o destinație de călătorie, decizia de a alege un loc sau altul depinde foarte mult nu doar de oferta de cazare, ci de caracteristicile spațiului care va găzdui turistul: ambientul creat de combinația dată de cadrul natural și peisajul construit, obiectivele culturale din zonă, oportunitățile de agrement, evenimentele culturale și altele.

Comunitățile rurale din Bucovina au marele avantaj de a se afla într-o regiune atractivă, cunoscută și îndrăgită atât de turiștii români cât și de turiștii străini. Bucovina găzduiește importante monumente UNESCO, are un cadru natural de excepție și o reputație bună în rândul turiștilor români și străini.

TURISMUL ADUCE BUNĂSTARE COMUNITĂȚII ÎNTREGI, NU DOAR CELOR IMPLICAȚI DIRECT ÎN TURISM

Turistul care își petrece vacanțele în mediul rural consumă un pachet de servicii oferit într-un spațiu delimitat, spațiu care poate fi o localitate sau o regiune. Chiar dacă de multe ori și în multe regiuni primul imbold în dezvoltarea turismului a fost dat de către sectorul privat, dezvoltarea pe termen lung a acestui sector nu se poate face fără implicarea administrației publice, care trebuie să susțină spațiul în care se derulează programele turistice, acesta fiind satul în ansamblul său.

Rolul turismului în dezvoltarea comunității locale

Turismul este privit de către numeroase comunități, indiferent de gradul lor de dezvoltare, ca o activitate benefică, aducătoare de profit pentru cei ce lucrează în acest domeniu, dar și pentru cei din domenii conexe acestuia (transportatori, mici comercianți, meșteșugari, mici producători în sectorul alimentar și mulți alții). De dezvoltarea turismului depinde bunăstarea

multor zone care au fost puternic afectate de restructurarea economică și care s-au reorientat pe valorificarea potențialului natural și cultural, începând să fie active în această industrie, numită "a ospitalității". Aceasta poate deveni și pentru satul dumneavoastră o sursă suplimentară de venit, atât pentru locuitori, cât și pentru bugetul local.

Tipuri de impact

Impact economic

- Crearea de locuri de muncă în turism
- Salarii pentru comunitatea din zonă
- Încurajarea micilor întreprinzători
- Contribuie la dezvoltarea economică
- Venituri la bugetul local din taxe

Impact social

- Reînvie identitatea culturală
- Încurajează tradițiile
- Conservarea patrimoniului
- Promovează respectul pentru comunitate
- Încurajează comunicarea în comunitate

Sectoare influențate

DIRECT Transport
Restaurante
Cazare
Agenții turistice

INDIRECT Agricultură
Comerț
Producție
Drumuri
Servicii
Utilități

Impactul pozitiv al unei industrii de turism prospere nu se limitează la sectoarele care sunt direct legate de turism, cum ar fi pensiuni, restaurante, transport sau servicii. Din cauza efectului de undă, dezvoltarea sectoarelor de bază ale turismului va conduce la o serie de reacții economice în alte sectoare și va duce la creșterea întreprinderilor mici și mijlocii. Sectoarele alăturate sunt destul de legate de industria

turismului, cum ar fi: industria textilă, industria de servicii medicale, echipamente de transport, comerțul, industria de tipărituri, comunicațiile, agricultura și așa mai departe.

În plus, studiile arată că aproape toate sectoarele din economie beneficiază într-o anumită măsură de pe urma activităților din turism, chiar și industria locală farmaceutică, serviciile financiare, industria construcțiilor etc.

Efectele pozitive ale turismului (dezvoltat într-o manieră durabilă) asupra comunității locale sunt considerabile. Facem aceste precizări din dorința de a vă convinge că investiția în turism și susținerea sectorului turistic au efecte benefice pe termen lung. Condiția este respectarea unor bune practici care să păstreze peisajul satelor bucovinene. Paginile acestei broșuri v-au prezentat deja o serie de recomandări care vă vor ajuta cu siguranță să conturați în satul dumneavoastră un peisaj turistic interesant și atractiv.

Contribuții la derularea în bune condiții a turismului în zona rurală

Infrastructura turismului (sectorul privat)

- Cazare
- Restaurante
- Transport
- Evenimente/Info
- Oferte turistice
- Resurse umane
- Instituții din sectorul privat

Infrastructura turismului (sectorul public)

- Natura și mediul
- Spațiul public (stații, străzi, iluminat, semnalizare)
- Aspectul clădirilor
- Centre culturale/muzee
- Informarea vizitatorilor
- Cadrul legal
- Stabilitatea politică
- Servicii publice de transport și sociale
- Instituții publice

În figura de mai sus am încercat să detaliez componentele ce se regăsesc în diferite forme în oferta și pachetul achiziționat de turist.

Programele turistice nu au loc exclusiv doar în pensiunile pe care turiștii le vizitează, ci în cadrul comunității. Vizitatorii interacționează pe parcursul șederii lor cu oamenii locului, cu peisajul rural, cu infrastructura și serviciile locale (transport, poștă ș.a.), au nevoie de informații generale sau turistice.

Calitatea componentelor prezentate mai sus influențează impresia pe care și-o formează turiștii pe parcursul șederii lor asupra zonei, a destinației, deoarece atunci când se hotărăsc unde să meargă în concediu, nu aleg o pensiune, ci o zonă, o destinație turistică.

Astfel, mulțumirea turiștilor nu este responsabilitatea doar a proprietarilor de pensiuni, ci a tuturor celor implicați în activitățile prezentate în imaginea din paginile următoare.

Învestițiile în infrastructura turistică și în promovarea turismului, realizate de către autoritățile locale, trebuie apreciate ca și investiții în veniturile viitoare ale bugetului comunității.

Informare, rezervare,
plecare

Sosire la
destinație

Cazare,
despachetarea
bagajelor,
orientare

Lanțul momentelor și serviciilor în turism

Rememorararea excursiei,
amintiri plăcute

Împachetarea bagajelor
și plecare

Mese: mâncăruri
și băuturi

Înnoptare

Activități
recreative,
sport

Drumeții,
excursii și
cumpărături

Cultură și
amuzament

Jocuri și
aventuri

Destinații turistice în mediul rural

Multă lume judecă unitățile de cazare după aspectul lor exterior. Pe piața turismului rural din ziua de astăzi turiștii caută sate autentice cu peisaje frumoase.

Dumneavoastră, ca primar sau ca reprezentant al autorităților locale, vă revine responsabilitatea de a păstra frumusețea comunității.

Din păcate foarte mulți dintre cei ce construiesc case ce contrastează cu peisajul actual, nu realizează că în acest mod afectează irecuperabil peisajul satului.

De asemenea, de multe ori turiștii nu își doresc lucruri pe care noi dorim neapărat să le avem, fie în pensiuni, fie în comunitate.

În cele ce urmează dorim să vă prezentăm care sunt caracteristicile unei destinații turistice în mediul rural în percepția lor și ce îi convinge să o viziteze.

Acestea au fost selectate în urma mai multor studii realizate de-a lungul anilor de către S.C. Plog. Conform acestuia, cu cât mai multe calități are o comunitate, cu atât mai ușor poate fi promovată și aleasă de către vizitatori.

Vi le enumerăm pentru a vă raporta la acestea atunci când veți planifica activitățile de dezvoltare a turismului în satul dumneavoastră.

Primele 4 sunt considerate a fi fundamentale, iar următoarele, trecute în ordinea importanței lor, vă aduc avantaje suplimentare.

A Peisaj autentic, peisaj spectaculos
Aspectele vizuale ale oricărei călătorii domină amintirile. Marea majoritate a turiștilor menționează acest criteriu pe primul loc, în detrimentul cazării sau a altor servicii oferite de către prestatorii de servicii turistice.

B Percepția ca ai multe de făcut
Cu cât se derulează mai multe activități într-un singur loc, cu atât sunt mai multe șansele să se plieze pe interesul multor grupuri de turiști, să îi determine pe vizitatori să stea mai mult și să-i determine să revină. Cei care vin în sate sunt interesați de: participări la evenimente culturale locale, la evenimente ale satului, plimbări și drumeții în natura din apropiere, vizitarea mă-năstirilor pictate, participarea la hrāmuri, interacțiunea cu populația locală, participarea la activități în gospodărie, cursuri de meșteșuguri și bucătărie locală și altele.

C Unicitatea
Cu cât o destinație se deosebește de altele, cu atât aceasta pare o alternativă mai interesantă de petrecere a vacanțelor. Cadrul natural unic se fixează în amintire și rămâne un motiv de a alege acel loc și pentru excursia următoare. Trebuie să rețineți că destinația dumneavoastră este permanent în concurență cu alte zone de care trebuie să se diferențieze prin calitatea serviciilor, prin caracteristicile spațiului și peisajului.

D Vremea previzibilă
Vremea previzibilă este un element foarte important pentru majoritatea excursiilor. Vremea caldă, cerul fără nori și absența ploii și a norilor ne asigură o vacanța de vis. Vizitatorii se bucură că pot sta afară și că pot vizita împrejurimile. România, prin poziționarea sa, se bucură de un climat temperat, de un regim stabil al vremii în cele 4 anotimpuri. De multe ori, turiștii care au ca motivație principală turismul cultural nu sunt atât de sensibili la vreme, cum este cazul turiștilor ce au ca motivație principală sejururi de relaxare și agrement (litoral, stațiuni montane etc.)

- ❶ **Mediu intact și autentic:** Cei mai mulți turiști preferă locuri tradiționale, care nu sunt afectate negativ de dezvoltarea comercială. Arhitectura autentică, spațiul public curat și amenajat cu grijă pentru detalii, contribuie la creșterea atractivității zonei. În cadrul studiilor realizate în rândul turiștilor străni, autenticitatea și „natura neatinsă” au fost motivele principale enumerate pentru vizitarea zonei.
- ❷ **Curățenia:** Turiștilor le plac spațiile curate, atât în unitățile de turism, cât și în spațiul public. Primele trei probleme care pot strica o vacanță, măsurate an de an de studiul NFO/Plog American Traveler Survey sunt murdărie sau mizerie în jurul pensiunii și un sat necurățat sau murdar.
- ❸ **Oameni prietenoși:** această caracteristică se referă nu numai la angajații din turism, dar și la orice alte persoane cu care interacționează turiștii, inclusiv localnicii. Bucovina este renumită pentru ospitalitate. Totuși, un studiu al GTZ, realizat în perioada 2004-2010 a indicat o descreștere a deschiderii localnicilor către vizitatori și a ospitalității tradiționale a românilor. Această involuție trebuie stopată, deoarece turiștii doresc să comunice cu localnicii, pentru a le cunoaște obiceiurile și modul de viață.
- ❹ **Raport favorabil preț/valoare:** Dacă o destinație posedă multe dintre caracteristicile menționate mai sus și are și un preț rezonabil, poate atrage mai ușor turiștii. România este încă o țară atractivă ca preț pentru turiștii vestici. Nu este neapărată nevoie să vrei să vinzi ieftin, dar trebuie să dai, prin atenția către detalii și deschiderea către oaspeți, un sentiment al valorii banilor.
- ❺ **Siguranță:** Turiștii vor să se simtă în siguranță. Locurile care sunt cunoscute ca având o rată ridicată a infracționalității au probleme în a atrage vizitatorii. Pentru destinațiile necunoscute una dintre întrebările des auzite la târguri sau în agențiile de turism este „E o destinație sigură?”
- ❻ **Localnicii vorbesc limba vizitatorilor:** Această condiție nu este obligatorie, însă turiștii apreciază orice efort de a le vorbi pe limba lor. Comunicarea este mult mai facilă și se pot afla mult mai ușor care sunt nevoile și preferințele turiștilor. Cunoașterea unei limbi străine pentru cei ce lucrează în pensiuni constituie un avantaj.
- ❼ **Cazare de calitate:** Destul de rar este aleasă o destinație rurală datorită pensiunii. Dar o cameră dintr-o pensiune devine un loc de refugiu pentru vizitatorii obosiți de pe urma activităților zilnice. O cameră bună și primitoare va fi apreciată de către oaspeți.
- ❽ **Mâncare bună:** Gastronomia contribuie și ea în mod semnificativ la experiența de vacanță. În turismul din mediul rural gastronomia face parte din experimentarea regiunii și a culturii acestor locuri. Din acest motiv, este bine ca în oferta gastronomică să predominie rețetele locale.

Cum puteți interveni, ca primar, în păstrarea imaginii tradiționale a satului?

Satele și cadrul natural sunt resursele principale care însoțesc turiștii pe drumul lor spre obiective culturale sau de agrement din Bucovina. Din acest motiv, peisajul construit trebuie să fie dezvoltat armonios, cu case și construcții noi care să se potrivească cu casele vechi existente, ca linie de construcție și regim de înălțime. Urâtirea peisajului duce pe termen lung la dispariția interesului turiștilor pentru zonă. Distrugem fără să ne dăm seama tocmai resursele care ne ajută să ne dezvoltăm!

Autoritățile locale au un rol deosebit de mare în dezvoltarea turismului: sunt ascultați de comunitatea locală, pot avea inițiative ce pot mobiliza prin puterea exemplului pe localnici, pot crea și promova bune practici.

Rolurile pe care ar trebui să le joace o primărie sunt multiple și sunt explicitate în figura următoare. Nu trebuie să uitați că de cele mai multe ori sectorul privat din turism este în aceeași măsură interesat de dezvoltarea acestui domeniu, drept urmare veți avea mereu un aliat.

Rolul autorităților publice locale în dezvoltarea turismului

Roluri strategice

- Stabilirea misiunii și viziunii pentru dezvoltarea turismului
- Formularea unei strategii și a unui plan de lucru
- Stabilirea obiectivelor
- Stabilirea activităților și a sarcinilor

Roluri manageriale

- Comunicarea cu toți factorii implicați în dezvoltarea turismului
- Planificarea, organizarea, coordonarea activității
- Inițiază proiecte
- Mediază conflicte
- Transpunerea deciziilor în practică

Roluri informaționale

- Culege și sintetizează informații legate de sectorul turismului
- Identificarea nevoilor de promovare turistică
- Promovează localitatea
- Furnizor de informații în interiorul și exteriorul destinației
- Comunică cu autoritățile naționale și organizațiile de resort

Ca autoritate locală, este bine să realizați în colaborare cu alți factori implicați o strategie de dezvoltare a turismului, în care să țineți cont de tipurile de turiști care vizitează zona și de ce își doresc turiștii, nu doar de ce are satul dumneavoastră de oferit.

Opinia acestora și modul în care percep ei destinația este foarte importantă.

Pentru a avea succes, dezvoltarea turismului trebuie privită ca o responsabilitate distribuită între actorii prezentați în pagina următoare.

Cu toate că implicarea multor organisme ne face să fim optimiști, primăriile sunt cheia principală în asigurarea succesului unei destinații, în cooperare cu ONG-urile locale, iar exemplele de bune practici ce există în acest sens confirmă acest lucru (Saschiz, Viscri etc.).

Actori importanți în organizarea programelor de turism cultural și în natură

<i>Național</i>	Autoritatea Națională de Turism	Ministerul Culturii Ministerul Mediului	Asociații naționale în domeniul turismului rural, ANAT	Asociații naționale ale artiștilor, artizanilor...
<i>Regional</i>	Asociații regionale de turism	Departamente de turism ale consiliilor județene, Centre regionale de promovare turistică	Direcții ale parcurilor naturale și rezervațiilor	Direcții județene de cultură
<i>Local</i>	Primăriile și departamente de turism ale primăriilor	CIT – uri (Centre de Informare Turistică) & Centre de vizitare	Asociații locale de turism	Tour-operatorii și prestatorii de servicii (cazare, ghizi, instituții de cultură etc.)

Pe scurt despre promovare

Pe lângă realizarea unei strategii și amenajarea teritoriului (descrisă în capitolele anterioare), foarte importantă este și promovarea zonei.

Aceasta se poate face fie direct (de exemplu, site-ul web al Primăriei trebuie să conțină o secțiune dedicată turismului), fie indirect prin intermediul Centrului Național de Informare și Promovare Turistică Suceava, a Asociației pentru Turism Bucovina, sau a asociațiilor locale care vă pot reprezenta la târgurile de profil din țară și din străinătate. Pentru aceasta, trebuie însă să formulați un mesaj clar care să fie transmis turiștilor ce vor veni să vă viziteze.

În sectorul turistic, **obiectivele comunicării** trebuie să cuprindă atât transmiterea de date referitoare la întreprinderea turistică cât și transmiterea de informații despre regiunea turistică (destinație):

- oferte regionale care se adresează anumitor categorii de turiști,
- aspecte privind cultura locală,
- paleta de servicii,
- poziția pe piață etc.

În cazul destinațiilor care **nu sunt foarte cunoscute** pe piața turistică, **politica de comunicare joacă un rol deosebit de important, dacă nu chiar primordial.**

Destinațiile și produsele turistice care sunt cunoscute și atractive sau care dispun de un avantaj concurențial veritabil (de un așa numit „unique selling proposition”, prescurtat USP), generează o cerere mai mare din partea potențialilor clienți decât destinațiile și produsele concurente care nu întrunesc aceste atribute.

Pentru ca o destinație să fie cunoscută **trebuie transmise informații despre aceasta**. Cu cât este mai cunoscută o destinație, cu atât sunt șanse mai mari să atragă mai mulți vizitatori.

Nu trebuie pierdut din vedere nici faptul că activitățile de promovare și informațiile oferite (fie prin texte, fotografii, muzică, fie prin alte numeroase mijloace) creează imaginea destinației. Cu cât imaginea este mai bună, destinația este mai îndrăgită.

Materiale informative pot fi tipărite sau pe suport electronic. Cheltuielile sunt suportate din bugetul alocat pentru marketing. Ele se adresează atât vizitatorilor actuali sau potențiali cât și agențiilor din turism. **Pentru început, nu este nevoie să realizați materiale foarte pretențioase: un pliant sau o broșură sunt suficiente.** Vă prezentăm în cele ce urmează o serie de materiale de informare, cu titlu de exemplu, în corelație cu rolul pe care acestea îl pot avea.

ROLUL MATERIALELOR INFORMATIVE	EXEMPLE
Suscitarea atenției.	Celor care încă nu au vizitat destinația trebuie să li se atragă atenția asupra destinației prin publicitate, relații publice (PR) și internet. Clienților din destinație trebuie să li se prezinte atracțiile și specificul destinației prin acțiuni de promovare desfășurate la fața locului într-un centru de informare sau în pensiuni.
Vânzarea pachetelor turistice și a ofertelor destinației.	Materialele publicitare sunt concepute pentru a stimula consumatorii să cumpere produsul turistic. Acestea pot fi: • broșuri • suplimente de ziare / reviste • hărți ale regiunii • pliante • site-uri web. Toate aceste materiale trebuie să contribuie la identificarea destinației prin imagini și descrieri ale ofertei de cazare și agrement.
Informarea pe parcursul sejurului și vânzări suplimentare. Punerea la dispoziție a informațiilor privind siguranța în destinație / explicații și informații despre conduita/atitudinea care trebuie adoptată de turist la destinație.	În pensiuni (în cameră, la restaurant, în hol), în holurile de intrare ale muzeelor sau a altor obiective turistice, există o paletă foarte largă de materiale informative care au rolul: - de a promova serviciile suplimentare oferite și de a explica modul de folosire a acestora, - de a încuraja implicarea clienților în diverse acțiuni și activități în destinație, - de a face cunoscute evenimentele și ofertele speciale, - de a influența comportamentul clienților pentru a rămâne mai mult în zonă sau pentru a realiza și alte activități.

Tabelul 1: Rolul activității de marketing și funcțiile materialelor informative, Baehre&Chasovschi, Ghidul Centrelor de Informare Turistica

Întreaga paletă de activități prezentată în paginile precedente, presupun o activitate intensă. De multe ori, parte din aceasta poate fi preluată de către asociațiile locale de dezvoltare a turismului. Acestea există deja în foarte multe locuri, constituite ca ONG-uri – parteneriate între administrația publică și mediul privat. În numeroase localități, activitatea de marketing și promovare este derulată de astfel de asociații, în cooperare și cu finanțare de la bugetul local.

PUTEM CONSTRUI FĂRĂ A DĂRÂMA CASELE TRADIȚIONALE DIN BUCOVINA!

Le putem adapta nevoilor contemporane sau putem construi case noi cu elemente tradiționale !

Păstrați casele tradiționale. Construiți fără să dărâmați!

Puteți construi fără a dărâma! Păstrați la stradă casa veche, „bătrânească”. Construcțiile noi pot fi făcute mai retras, în livadă. Casele vechi pot fi utilizate în viitor pentru cazarea turiștilor sau pentru întâlniri cu familia și prietenii.

AȘA DA

AȘA NU

Amplasarea și aspectul noilor construcții

Păstrați proporția acoperiș-corp al casei. Construcțiile noi nu trebuie să depășească mult în înălțime casele existente. Casele prea înalte afectează peisajul frumos creat de grădini și vecinătăți.

AȘA DA

AȘA NU

Forma acoperișului

Acoperișul trebuie să aibă formă simplă, cu 2 sau 4 ape. Forma tradițională trebuie menținută atât pentru frumusețea sa, cât și pentru protecția pe care o oferă casei în timpul iernii. Iluminarea mansardei se poate face prin ferestre tip luminator sau lucarne care nu modifică forma și aspectul general al acoperișului.

AȘA DA

AȘA NU

Învelitori și materiale

Învelitoarea caselor noi trebuie adaptată tradiției locale, conform căreia ar trebui să fie din lemn (șindrilă sau draniță). Chiar dacă folosiți alte materiale, evitați culorile stridente, atipice, străine de tradiția locală: albastru, roșu lucios sau aprins, galben, verde ș.a.

AȘA DA

AȘA NU

Fațade

Placarea fațadelor cu materiale neadecvate (plastic, metal, gresie) creează un aspect artificial și poate conduce în timp la apariția umidității la pereți.

Zugrăviți fațadele cu alb sau în culori naturale. Nu folosiți culori stridente, precum roz, portocaliu sau galben!

Nu este potrivită amplasarea pe fațadele clădirilor dinspre stradă a unor echipamente vizibile (aparate de aer condiționat, antene satelit, contoare, cabluri, puncte de transformare ș.a.)

Nu distrugeți motivele solare, vegetale sau geometrice ce vă decorează casa. Acestea au intrat în zestrea patrimoniului construit al Bucovinei.

AȘA DA

AȘA NU

Terase, ganguri

Nu se recomandă utilizarea vizibilă a materialelor pentru construcții: azbociment, carton asfaltat, materiale plastice, a baluștrilor, ornamentelor de plastic sau beton pentru realizarea elementelor adiacente construcției (terase, scări exterioare, stâlpi, parapete, balustrade, copertine). Acestea pot fi realizate cu tehnici tradiționale, fiind mult mai frumoase și mai potrivite.

La terasele și balcoanele din lemn utilizați scânduri traforate pe verticală cu motive tradiționale. Evitați traforajele pe orizontală, care nu sunt specifice și nici atractive.

Nu folosiți baluștrii „venețieni” (prefabricați din beton), la garduri și balcoane, arcade sau colonade! Nu sunt întâlnite în peisajului tradițional.

AȘA DA

AȘA NU

Temelia

Nu placați temelia casei sau treptele exterioare cu gresie, bucăți de marmură, materiale plastice, sau metalice, pentru că aspectul acestora nu este potrivit mediului rural și afectează negativ imaginea casei.

AȘA DA

AȘA NU

Tâmplăria. Ferestre și uși

Nu este recomandată tâmplăria din metal sau plastic, geamul reflectorizant sau cu șprosuri aurii sau argintii aplicate pe sticlă. Evitați și rulourile de plastic.

Se recomandă folosirea unor tâmplării din lemn și subîmpărțirea geamurilor în ochiuri, de o manieră cât mai simplă.

Nu sunt recomandate ferestrele cu forme neobișnuite: trapezoidale, triunghiulare, rotunde, poligonale.

Nu sunt recomandate ușile cu sticlă bombată reflectorizantă, ușile metalice cu goluri de geam, cu forme moderne, care sunt nepotrivite;

AȘA DA

AȘA NU

Împrejmuiri și garduri

Gardurile de metal și cele de metal cu plexiglas nu sunt estetice și strică aspectul gospodăriei și al satului.

Construiți garduri din scânduri traforate vertical. Evitați traforajul orizontal al gardurilor și gangurilor, „vălurit” pe o linie curbă.

Detaliile tradiționale sunt importante. Preluțați elemente decorative vechi la garduri și fântâni. Nu este recomandată folosirea materialelor reflectorizante, a statuilor de ciment sau ipsos, postate pe stâlpii gardurilor.

AȘA DA

AȘA NU

SALVEAZĂ SATUL BUCOVINEAN!

CASELE TRADIȚIONALE FAC PARTE DIN BUCOVINA.
SUNT ZESTREA NOASTRĂ, A TUTUROR.

Dragi cititori și locuitori ai satelor Bucovinei!

Vă mulțumim că ați avut răbdarea să răsfoiți această broșură. Ne-am dori să devină un ghid de orientare pentru cei ce doresc să construiască în mediul rural.

Broșura "Satul bucovinean ca destinație turistică. Cum îl protejăm și promovăm" vine să completeze nevoia de informare privind importanța peisajului tradițional și a păstrării acestuia. Numeroase inițiative similare au fost luate în alte zone ale României, în timp ce în alte țări aceste practici țin deja de o cultură a spațiului construit și a peisajului. În Bucovina, OAR Filiala Nord-Est a condus în perioada 2009-2012 un studiu privind modificările peisajului cultural din zona Mănăstirea Humorului. Multe informații suplimentare și recomandări le puteți afla în broșura "Bucovina-un peisaj cultural în transformare", pe care o puteți accesa la adresa <http://bucovinapeisajcultural.blogspot.ro/p/brosura.html>.

Începând cu anul 2011 Facultatea de Științe Economice și Administrație Publică (FSEAP) din cadrul Universității Ștefan cel Mare, Suceava în cooperare cu Asociația ADER și Muzeul Satului Bucovinean a demarat o cercetare în

teren, derulată de studenții FSEAP, cu scopul de a identifica casele tradiționale păstrate în satele Bucovinei. Rezultatele acestor cercetări au fost prezentate în fiecare an și pot fi accesate pe site-ul www.satele-bucovinei.ro.

Acest ghid este o sinteză a acestor preocupări și o adaptare a unui material similar elaborat în cadrul proiectului de cooperare româno-german "Întărirea potențialului pentru turismul cultural în satele transilvane" ce a avut ca parteneri Consiliul Județean Sibiu și Societatea de Cooperare Internațională GIZ. Informații utile privind reabilitarea clădirilor tradiționale puteți găsi și pe site-ul Fundației Heritas, care a continuat activitățile proiectului (www.heritas.ro). Ne bucurăm că a fost posibilă apariția acestei broșuri, prin implicarea organizațiilor mai sus amintite și a Consiliului Județean Suceava.

Cei mai importanți parteneri au fost însă locuitorii Bucovinei, cei care au deschis studenților porțile, care ne-au povestit, fiecare în parte, povestea casei în care locuiesc. Tuturor acestora, le mulțumim!

Bucovina peste 20 de ani este o responsabilitate comună, a noastră a tuturor!

COORDONATORI:

Carmen Chașovschi (Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava), Dănuț Burgheaua (Consiliul Județean Suceava)

AUTORI:

Liliana Cazacu, Carmen Chașovschi, Violeta Enea, Michael Engel

BIBLIOGRAFIE:

Camilar, M. (2013), *Origini și continuitate în arhitectura populară bucovineană*. Revista IANUS, editată de fundația HAR, www.ianus.inoe.ro

Cazacu, L., Chașovschi C. et al. (2010), *Primarii susțin conservarea satelor și promovează ofertele turistice*, ghid coordonat și editat de Heritas, Editura Universității „Ștefan cel Mare” Suceava

Comen, T. (2004), *Turism rural. Ghid de bune practici pentru proprietarii de pensiuni*, realizat de Clubul Ecologic „Transilvania” Cluj-Napoca, pp. 46-49

OAR Filiala Nord-Est, Fundația Heritage (2012), *Bucovina, un peisaj cultural în transformare*, Suceava

OAR Filiala Transilvania (2008), *Ghid de construire pentru păstrarea specificului local*, publicație realizată în cadrul proiectului „Țara Moșilor – patrimoniu cultural european”, www.oartransilvania.ro

Vaida, E. (2012), *Recomandări Așa Da-Așa Nu, elaborate în cooperare cu Asociația Monumentum pentru comunitățile din Transilvania*, <http://asociatiamonumentum.ro>

Salvează satul bucovinean. Adoptă o casă! Cercetare realizată de USV și ADER în 2011, 2012 și 2013. www.satele-bucovinei.ro

FOTOGRAFII DE COPERTĂ:

Pedro Palamar (1, 3) și Sorin Onișor (2)

FOTOGRAFII INTERIOR:

ADER, AER România, APT Bucovina, Arhiva Muzeului Etnografic Suceava, Trandafir Cazac, Liliana Cazacu, Carmen Chașovschi, Constantin Chetaru, Violeta Enea, Pascal Garnier, Lucy Glaser, Magda Grădinariu, Fundația Heritas, Ciprian Hison, Hans Klarer, Simion Jucan, Vasile Nistor, Pedro Palamar, Bogdan Papuc, Daria Păsăilă, Victor Rusu, Ciprian Savin, Gigi Traciu.

Mulțumim studenților și masteranzilor de la specializările Economia Turismului, Comerțului și Serviciilor (ECTS) și Managementul Firmelor de Comerț, Turism și Servicii (MFCTS) din anii 2011, 2012 și 2013 pentru cercetarea și documentarea fotografică în teren, precum și tuturor celor care le-au deschis porțile și i-au inițiat în povestea caselor din Bucovina!

Consiliul Județean Suceava

Centrul Național de Informare și Promovare Turistică Suceava

Str. Mitropoliei nr. 4

Tel./Fax 0230-551241, Tel. 0330-803124

E-mail: infoturism@cjsuceava.ro

www.turism-suceava.ro

Parteneri

**Muzeul Bucovinei /
Muzeul Satului Bucovinean
Suceava**

Tel. 0230-216439

Fax. 0230-522979

E-mail: etnosv@yahoo.com

www.muzeainaerliber.ro

www.muzeulbucovinei.ro

Tel./Fax. 0230-530142

E-mail: office@asociatia-ader.ro

www.satele-bucovinei.ro

HERITAS

Fundația Transilvană pentru
Dezvoltare Integrată,
Protecție și Revitalizare a
Patrimoniului Cultural

Tel.: 0269-211988, Fax: 0269-211671

E-Mail: office@heritas.ro

www.heritas.ro

OAR Filiala Nord-Est

Ordinul Arhitecților din România

Tel./Fax: 0230-551263

E-mail: oar_nordest@yahoo.com

www.oar-nordest.ro

**Universitatea
Ștefan cel Mare
Suceava**

**Facultatea de Științe Economice
și Administrație Publică**

Tel./Fax. 0230-520263

E-mail: carmenc@seap.usv.ro

www.seap.usv.ro

Asociația pentru Turism Bucovina

Tel./Fax: 0230-531977

E-mail: contact@bucovinaturism.ro

www.bucovinaturism.ro

Editura Didactică și Pedagogică

ISBN 978-973-30-3571-8